

SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO – MIKSI SITÄ EI KÄYTETÄ?

Sanna Kärkkäinen

Opinnäytetyö
Joulukuu 2012

Liiketalouden koulutusohjelma
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULU
JAMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä(t) KÄRKKÄINEN, Sanna	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 12.11.2012
	Sivumäärä 70	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty (X)
Työn nimi SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO- MIKSI SITÄ EI KÄYTETÄ?		
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) SVÄRD, Erica		
Toimeksiantaja(t) Tilitoimisto Oy		
Tiivistelmä <p>Tilitoimisto Oy vaihtoi vuonna 2009 taloushallinto-ohjelmistonsa vastaamaan nykyajan tarpeita. Vaihdos mahdollisti sähköisten taloushallintopalveluiden tarjoamisen asiakasyrityksille. Suhtautuminen sähköistä taloushallintoa kohtaan oli, ja on yhä edelleen, kuitenkin hyvin laimeaa sekä asiakasyritysten että henkilökunnan keskuudessa. Tutkimuksen tarkoituksena olikin näiden asenteiden ja käsitteiden tarkastelu. Tutkimusongelmana oli selvittää miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetä. Toisena tutkimusongelmana selvitettiin, mitä sähköisessä taloushallinnossa olisi oltava, jotta yrittäjät hyödyntäisivät sitä yritystoiminnassaan. Henkilökuntaan kohdistuvan tutkimuksen avulla oli tarkoitus lähinnä saada syventävää ja täsmentävää tietoa tutkimusongelmista. Tavoitteena oli tuottaa vastaukset tutkimusongelmiin. Tutkimustulosten pohjalta laadittujen kehittämisehdotusten avulla oli tarkoitus saada Tilitoimisto Oy:n asiakkaat sekä henkilökunta näkemään sähköinen taloushallinto uudenlaisena toimintatapana, mahdollisuutena.</p> <p>Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena ja tutkimuksessa käytettiin hyväksi myös ns. monimenetelmäkeinoa. Monimenetelmäkeinon avulla eri tutkimusmenetelmien käyttö oli mahdollista. Asiakasyrityksiä tutkittaessa aineistonkeruutavaksi valikoitui kyselylomake ja henkilökunnan kohdalla taas puolistrukturoitu haastattelu. Kyselylomakkeen ja haastattelun kysymykset koskivat tyytyväisyyttä sähköiseen taloushallintoon, ja mahdollisia ongelmia ja kehittämiskohteita sähköisessä taloushallinnossa.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan Tilitoimisto Oy:n asiakasyrityksiä ja henkilökuntaa arveluttivat sähköisessä taloushallinnossa hajanaisesti erilaiset asiat. Tulosten perusteella voidaan kuitenkin määritellä suurimpia syitä siihen, miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetä. Näitä syitä olivat hintavuus, oman osaamisen puute ja tietämättömyys. Kehitysehdotuksena tutkimustulosten perusteella olikin koulutuksen lisääminen ja aktiivinen tiedon jakaminen puolin ja toisin.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Sähköinen taloushallinto, taloushallinto, kirjanpito, kirjanpitoasetus, kirjanpitolaki		
Muut tiedot		

Author(s) KÄRKKÄINEN, Sanna	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 12.11.2012
	Pages 70	Language Finnish
		Permission for web publication (X)
Title E-FINANCIAL MANAGEMENT- WHY IS IT NOT USED?		
Degree Programme Business Administration		
Tutor(s) SVÄRD, Erica		
Assigned by Accounting company LLC		
Abstract <p>In 2009, the Accounting company LLC changed their financial management software to match today's needs. The change enabled them to provide financial management services to client businesses. However, the attitude towards electronic financial management was, and still remains to be, quite tepid among both client businesses and personnel. The purpose of this study was to examine those attitudes and notions. The research problem was to find out why electronic financial management is not used. Another research problem was to investigate what electronic financial management should include so that entrepreneurs would utilize it more in their businesses. The study directed to the personnel was mainly made to gain deeper and more precise information of the research problems. The objective was to produce answers to the research problems. The development suggestions, based on the research results, were intended to help both the clients and personnel of LLC to see electronic financial management as a new procedure, or as an opportunity.</p> <p>The study was qualitative and the so-called mixed mode method also used. The mixed mode method allowed the use of multiple different research methods. For gathering information about the client businesses a questionnaire was used, whereas a half-structured interview was used in order to gather data on the personnel. The questions in the questionnaire and in the interview were about the satisfaction of electronic financial management including potential problems and development points in electronic financial management.</p> <p>According to the research results, the client businesses and personnel of LLC are questioning a variety of different subjects concerning electronic financial management. However, based on the results, some of the greatest reasons for electronic financial management being left unused can be determined. These reasons were costliness, lack of personal know-how and unawareness. Based on the research results, the development proposals included additional education and active sharing of information on both sides.</p>		
Keywords electronic financial management, financial administration, accounting, accounting Act, accounting regulation		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
1.1	Tutkimuksen tavoitteet	4
1.2	Tutkimuksen sisältö.....	5
2	KESKEISIMMÄT KÄSITTEET JA AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET	6
2.1	Sähköisen taloushallinnon keskeisimmät käsitteet	6
2.2	Aikaisemmat tutkimukset.....	7
3	SÄHKÖISEN TALOUSHALLINNON HISTORIA	9
4	LAIN VAATIMUKSET KIRJANPIDOLLE JA KONEELLISELLE KIRJANPIDOLLE	11
4.1	Kirjanpitolaki.....	11
4.2	Yleisohje koneellisesta kirjanpidosta	12
4.3	Sähköinen asiointi viranomaistoiminnassa.....	14
5	SÄHKÖISEN TALOUSHALLINNON ERI OSA-ALUEET	14
5.1	Taloushallinnon eri osa-alueet.....	15
5.2	Ostolaskut.....	16
5.3	Myyntilaskut	17
5.4	Kirjanpito	18
5.5	Palkanlaskenta	19
5.6	Arkistointi	20
5.7	Raportointi.....	21

6 SÄHKÖISEN TALOUSHALLINNON ERI OSA-ALUEET TILITOIMISTO OY:N OHJELMISTOSSA	21
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	23
7.1 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusongelmat	23
7.2 Tutkimuksen toteutus	24
7.3 Aineiston analysointi	26
7.4 Luotettavuus	30
8 TUTKIMUKSEN TULOKSET	34
8.1 Asiakkaiden näkemykset sähköisestä taloushallinnosta	35
8.2 Henkilökunnan näkemykset sähköisestä taloushallinnosta	41
9 POHDINTA.....	44
9.1 Tutkimuksen pohdinta.....	45
9.2 Tutkimuksen tietopohja ja tulokset	54
9.3 Kehitysehdotukset	56
9.4 Tulevaisuus – sähköisen taloushallinnon pelikenttä	59
9.5 Yhteenveto	60
LÄHTEET	63
LIITTEET	66
Liite 1. Asiakkaiden kyselylomake	66
Liite 2 Henkilökunnan haastattelurunko	70

KUVIOT

KUVIO 1. Sähköisen taloushallinnon osa-alueet	15
KUVIO 2. Yrityksen otsolaskuprosessi	17
KUVIO 3. Asiakasyritysten käyttämät sähköisen taloushallinnon palvelut.....	36
KUVIO 4. Miksi asiakasyritykset käyttävät sähköisen taloushallinnon palveluita?	37
KUVIO 5. Tyytyväisyys sähköisen taloushallinnon palveluihin.....	38
KUVIO 6. Mikä sähköisessä taloushallinnossa arveluttaa asiakasyrityksiä?	39

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Sähköisen taloushallinnon käyttämättömyyden syyt	40
--	----

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön idea lähti liikkeelle Tilitoimisto Oy:n henkilökunnan ajatuksista ja asenteista. Tilitoimisto Oy vaihtoi vuonna 2009 ohjelmistonsa, ja uusi ohjelmisto mahdollisti sähköisen taloushallinnon palveluiden tarjoamisen asiakkaille. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella sähköistä taloushallintoa asiakkaiden ja henkilökunnan näkökulmasta. Aihe on ajankohtainen, koska taloushallinnon maailmassa sähköinen taloushallinto on osa yritysten tulevaisuutta. Paljon on ollut lähiaikoina puhetta siitä, että sähköinen taloushallinto elää tällä hetkellä ns. murrosvaihetta ja raivaa tietään yritysten tavaksi toimia. Tässä murrosvaiheessa onkin syytä miettiä, miksi kaikki eivät pidä ajatuksesta, että siirryttäisiin sähköisen taloushallinnon käyttäjiksi.

Opinnäytetyö toteutetaan yhteistyössä Etelä-Savossa toimivan tilitoimiston kanssa. Yritys on perustettu vuonna 1977. Toimialueena yrityksellä on koko Suomi, mutta suurin osa asiakasyrityksistä toimii kuitenkin lähikunnissa ja -kaupungeissa. Tilitoimiston asiakkuudet koostuvat hyvin laaja-alaisesti eri alojen yrityksistä, ja asiakkaina on niin yhdistyksiä, osakeyhtiöitä kuin toiminimiäkin. Tällä hetkellä Tilitoimisto Oy:ssä työskentelee yhteensä kuusi henkilöä, joista kahdella on arvostettu KLT-tutkintokin suoritettuna.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet

Tämä tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Aineiston keruu toteutetaan käyttäen hyödyksi ns. monimenetelmäkeinoa eli aineiston keruussa käytetään kvantitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä kyselylomaketta, ja kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä haastattelua. Kyselylomaketta käytetään aineiston keruumuotona asiakkaiden kohdalla, ja haastattelua taas vastaavasti henkilökunnan kohdalla.

Tämän opinnäytetyön päätavoitteena on saada kartoitettua ne osatekijät, joiden vuoksi asiakasyritykset eivät käytä sähköisen taloushallinnon palveluita. Tavoitteena on myös selvittää, mitä sähköisessä taloushallinnossa olisi oltava, jotta yrittäjät halu-

aisivat käyttää ja hyödyntää sitä yritystoiminnassaan. Näiden kahden päätutkimusongelman lisäksi tässä opinnäytetyössä tutkitaan myös henkilökunnan näkemyksiä sähköisestä taloushallinnosta.

Henkilökuntaan kohdistuvan tutkimuksen avulla on tarkoitus lähinnä saada syventävää ja täsmentävää tietoa tutkimusongelmista. Henkilökunnan kohdalla on tavoitteena myös selvittää, mikä sähköisessä taloushallinnossa arveluttaa henkilökuntaa, ja miten sähköinen taloushallinto on vaikuttanut henkilökunnan työtehtäviin. Ylipäänsä tämän tutkimuksen ideana on saada Tilitoimisto Oy:n asiakkaat sekä henkilökunta pohtimaan sähköistä taloushallintoa uudenaikaisena toimintatapana ja mahdollisuutena.

1.2 Tutkimuksen sisältö

Tutkimus koostuu tietopohjasta ja tutkimusosuudesta. Tietopohjassa käsitellään keskeisimmät käsitteet, aikaisemmat tutkimukset ja hahmotellaan lukijalle sähköisen taloushallinnon historia, sen näkyvyys laissa ja osa-alueet. Tietopohjan tarkoituksena on muodostaa lukijalle mielikuva siitä, miten laaja ja monitasoinen kokonaisuus sähköinen taloushallinto on, ja esitellä sähköinen taloushallinto uudenaikaisena mahdollisuutena. Toinen osio koostuu itse tutkimuksen tekemisestä ja tulosten analysoinnista sekä tietenkin pohdinnasta.

Tekemäni tutkimus nivoutuu osaksi laajempaa kokonaisuutta, jonka yhdistävänä tekijän on sähköinen taloushallinto. Sähköisen taloushallinnon eri osa-alueista on tehty lähivuosina useita tutkimuksia, niin opinnäytetöitä kuin yliopistollisiakin tutkimuksia. Tutkimukseni tarkoituksena on tuottaa uudenlaista tietoa niihin ongelmakohtiin, joiden vuoksi sähköisen taloushallinnon palveluiden käyttöönotto yrityksissä on ollut odotettua huomattavasti hitaampaa.

Tutkimus on ajankohtainen, koska yhä useammat yritykset sähköistävät taloushallinnon osa-alueita. Itse työskentelen kirjanpitäjänä, joten tämä tutkimus auttaa myös minua, sillä tutkimuksen avulla saan toivottavasti aivan uudenlaista tietoa sähköisestä taloushallinnosta. Mielenkiintoista on myös nähdä se, miten työkaverini suhtautu-

vat sähköiseen taloushallintoon. Näkevätkö jo useamman vuoden kirjanpitäjinä työkennelleet sähköisen taloushallinnon mahdollisuutena vai rasitteena?

2 KESKEISIMMÄT KÄSITTEET JA AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET

Tämän luvun tarkoituksena on avata sähköiseen taloushallintoon liittyviä tärkeitä käsitteitä. Määrittely lähtee liikkeelle taloushallinnon määrittelystä, josta edetään sähköiseen taloushallintoon ja sen osa-alueisiin. Myös aikaisemmat tutkimukset ja niiden tärkeimmät tulokset käydään tässä luvussa läpi.

2.1 Sähköisen taloushallinnon keskeisimmät käsitteet

Sähköisen taloushallinnon ymmärtäminen käsitteenä on haastavaa, koska jokainen voi tulkita sen omalla tavallaan. Sanalle sähköinen taloushallinto löytyy useita erilaisia synonyymeja, joista tunnetuimpia ovat luultavasti digitaalinen taloushallinto ja automaattinen taloushallinto. Sähköinen taloushallinto nähdään usein hyvin yksipuoleisesti, lähinnä vain verkkolaskutuksena. Sähköinen/digitaalinen taloushallinto on kuitenkin paljon muutakin kuin vain verkkolaskutus. (Lahti & Salmi 2008, 9.)

Sähköisen taloushallinnon ymmärtämiseksi on määriteltävä aluksi pelkästään taloushallinto. Useissa teoksissa taloushallinto määritellään yrityksen keinona seurata taloudellisia tapahtumia ja raportoida taloudellisista tilanteista sidosryhmilleen. Nämä sidosryhmät jaetaan kahteen osaan ulkoisiin sidosryhmiin, joita ovat esimerkiksi pankit, ja sisäisiin sidosryhmiin, joita ovat esimerkiksi yrityksen johtohenkilöt. Tämän sidosryhmäjaottelun avulla taloushallintokin voidaan jakaa kahteen osaan: sisäiseen ja ulkoiseen taloushallintoon. Ulkoisen ja sisäisen taloushallinnon yhteistyö mahdollistaa yritysten taloushallinnon. (Riistamaa & Jyrkkiö 2000, 43.) Taloushallintoon kuuluvat tämän jaottelun perusteella esimerkiksi kirjanpito, erilaiset raportoinnit, laskelmat, tarkastustoiminnot ja verovalvonta (Ammattinetti 2008).

Sähköinen taloushallinto tarkoittaa prosessia, joka koostuu töiden tekemisen uudentamisesta organisoinnista, erilaisista tietojärjestelmistä ja teknologioista. Tämä mahdollistaa toimintaketjun, jossa turhat ja päällekkäiset työvaiheet ovat karsittu pois. Sähköinen taloushallinto on siis automatisoitua taloushallintoa. Täydelliseen automatisointiin päästäkseen on kaikkien mahdollisten sidosryhmien kanssa asioitava sähköisesti. Tavoitteena on, että yrityksen laskutus, ostolaskujen käsittely, maksuliikenne, arkistointi ja raportointi tapahtuvat kaikki sähköisessä muodossa. (Lahti ym. 2008, 19–21.)

Käsitteiden määrittelyiden yhteydessä on otettava esille myös käsite paperiton kirjanpito. Paperiton kirjanpito on 1990-luvun loppupuolella ymmärretty sähköisenä kirjanpitoa, mutta kuitenkin jo 2000-luvulla näiden kahden käsitteen välillä nähdään eroavaisuuksia. Paperiton kirjanpito on lähellä sähköistä kirjanpitoa, ja eroavaisuudet näiden termin välillä ovat pienet. Paperiton kirjanpito tarkoittaa kirjanpidon tositteiden muuntamista sähköiseen muotoon esimerkiksi skannaamalla. Kaikki mahdollinen kirjanpitoon liittyvä esitetään sähköisessä muodossa, esimerkiksi cd-romille tallennettuna. (Tomperi 2011, 137–139.) Sähköinen kirjanpito taas mahdollistaa automaattisesti ja tehokkaasti toimivan sähköisen taloushallinnon, jossa kirjanpito muodostuu osakirjanpidoista (Lahti ym. 2008, 21–22).

Sähköinen taloushallinto on määritelty mielestäni hyvin vuoden 2005 Tilisanomissa olevassa Gullkvistin haastattelussa. Gullkvistin mukaan sähköisen taloushallinnon voi ymmärtää hyvin monella tavalla. Useimmiten sen ymmärretään tarkoittavan kuitenkin työvaiheiden automatisoitumista mahdollisimman pitkälle. Gullkvist piti sähköistä taloushallintoa osittain selkeytymättömänä käsitteenä, koska arveli sen tarkoittavan automatisointia työprosesseissa. Gullkvist painottaa haastattelussa kuitenkin siitä, että tietojen tulee olla automaattisesti käsiteltävissä ja siirrettävissä tietojärjestelmiin. (Katajamäki 2005, 15.)

2.2 Aikaisemmat tutkimukset

Sähköinen taloushallinto on käsitteenä melko tuore, joten kirjallisuutta aiheesta on vähän. Lähivuosien aikana sähköistä taloushallintoa on kuitenkin tutkittu paljon. On

mitattu esimerkiksi sähköisen taloushallinnon ansiosta saatuja taloudellisia säästöjä ja ympäristöllistä kuormitusta. Opinnäytetyön aiheena sähköinen taloushallinto on nykyään jo yleinen, mutta suurin osa opinnäytetöistä on kuitenkin keskittynyt johonkin tiettyyn sähköisen taloushallinnon osa-alueeseen. (Julkaisuarkisto, ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa n.d.)

Helsingin kauppakamari teki vuonna 2011 tutkimuksen seudun pk-yritysten tietotekniikan ja sähköisen liiketoiminnan tarpeista ja odotuksista. Tutkimuksessa tutkittiin sähköisen liiketoiminnan merkitystä yrityksen toiminnoille ja tavoitteille. Helsingin kauppakamarin tutkimuksen mukaan suurimmat esteet/hidasteet sähköiselle taloushallinnolle ovat yhteistyökumppaneiden valmiudet, ajan riittämättömyys ja yhteensopivuuskysymykset. Tekijänoikeus- ja patenttiasiat sekä kuluttajasuojaan liittyvät asiat ovat taas tekijöitä, joita ei nähdä suurimmalta osin hidasteina kohti sähköisyyttä mentäessä. (Selvitys pk-yritysten tietotekniikan ja sähköisen liiketoiminnan tarpeista 2011, 9.)

Helsingin seudun kauppakamarin tutkimuksessa selvitettiin myös sitä, miten ajankohtaisiksi ja tärkeiksi tietyt sähköiseen taloushallintoon liittyvät asiat koetaan yrityksissä. Vastaajista (n = 182) yli puolet piti sähköistä taloushallintoa yrityksessään melko ajankohtaisena aiheena. Vähiten ajankohtaisina asioina vastaajayritykset näkivät taas tietojärjestelmiin ja standardeihin liittyvät asiat. (Mt., 44.)

Pirkko Jaatinen on tehnyt sähköisestä taloushallinnosta väitöskirjan vuonna 2009. Väitöskirja on nimeltään Sähköistyvän taloushallinnon innovaatioiden kehitys ja niitä koskevat merkitykset ja diskurssit alan ammattilehtikirjoittelussa. Jaatisen väitöskirjan tutkimuksessa tutkittiin sähköistyvän taloushallinnon kehitystä ja sähköisen taloushallinnon vaikutusta ammattilaisten työhön alan ammattilehtien artikkeleiden perusteella. Tutkimuksessa Jaatinen toteaa sähköisen taloushallinnon levinneen yritysten keskuuteen neljän eri tekijän avulla: muodin, muoti-ilmiön, tehokkuuden ja pakotetun valinnan. (Jaatinen 2009, 5–6.)

Sähköistä taloushallintoa on tutkinut myös Gullkvist. Mot en papperlös bokföring on Gullkvistin vuonna 2003 julkaisema tutkimus paperittomasta kirjanpidosta. Väitöskirjansa Det elektroniska pappret i redovisningen Gullkvist teki vuonna 2005. Gullkvist

tutki molemmissa teoksissa taloushallinnon parissa työskentelevien ihmisten asenteita sähköistä taloushallintoa kohtaan. Tutkimuskohteena Gullkvistin tutkimuksissa olivat tilitoimistot ja tutkimustuloksena esille nousi se, että mikäli uusi toimintatapa koetaan hyödylliseksi, työskentelytapoja muutetaan mieluummin. Gullkvistin tutkimusten mukaan taloushallintoalalla eletään siirtymävaihetta. Työrutiinit muuttuvat vähitellen uudenlaisten työskentelytapojen korvatesa vanhat. Sähköiset taloushallinnon järjestelmät koetaan helppokäyttöisiksi ja hyödyllisiksi, mutta normaalit työskentelytavat koetaan taas käytännöllisemmiksi. (Gullkvist 2005, 266–268.)

Viimeinen tutkimus, joka halutaan tässä yhteydessä nostaa esille, on Kauppalehden Internet-sivuilla oleva tutkimus sähköisestä laskutuksesta. Tutkimuksen mukaan suomalaiset yritykset ja kuluttajat hyödyntävät sähköistä laskutusta vuonna 2010 eurooppalaista keskitasoa huonommin. Sähköisen laskutuksen valmius on ollut vuonna 2010 suomalaisissa yrityksissä noin 44 %, kun vastaava luku esimerkiksi Isossa-Britanniassa oli 90 %. Sama ilmiö on nähtävillä myös sähköisten laskujen vastaanottamisessa, sillä suomalaisista yrityksistä vuonna 2010 noin puolet oli siirtynyt vastaanottamaan sähköisiä laskuja, kun taas esimerkiksi Tanskassa lähes jokaisella yrityksellä oli valmiudet ottaa sähköisiä laskuja vastaan. Tulokset selviävät Itellan teettämästä tutkimuksesta. (Jurvelin 2010.) Tällä tutkimuksella voidaan osittain selittää sitä tosi-asia, että suomalaisten yrittäjien kiinnostus sähköistä taloushallintoa kohtaan on nihkeää. Toivottavasti tämän tutkimuksen avulla pystytään osaltaan selvittämään sitä, miksi sähköisen taloushallinnon käyttö on vähäistä.

3 SÄHKÖISEN TALOUSHALLINNON HISTORIA

Sähköinen taloushallinto on tullut Suomeen yli kymmenen vuotta sitten. Sähköisen taloushallinnon yleistyminen ja kehittyminen on ollut kuitenkin huomattavasti hitaampaa kuin aluksi luultiin. Suomen on sanottu olevan teknologisissa asioissa maailman johtavia maita, mutta 2000-luvulla Suomen asema johtavana teknologian maana on horjunut. Hidas kehitys selittyy osaksi valtakunnallisen ohjauksen ja koordinoinnin puutteellisuudella sekä huonolla yhteistyöllä erilaisten julkisten palveluiden ja viranomaisten välillä. (Turkki 2009, 16.)

Taloushallinnon kehityksen tärkeimmät kohdat ajoittuvat kirjanpitolain muutoksiin. Kirjanpitolaki on uudistettu kokonaan vuosina 1945, 1973 ja 1997. Kirjanpito, laskutus, maksut ja palkanlaskenta hoidettiin 1960-luvulla pääasiassa käsin. Tietokoneita ei vielä 1960-luvulla ollut, mutta apua laskujen kirjoittamiseen saatiin kirjoituskoneista. Ostolaskut hyväksyttiin periaatteessa samalla tavalla kuin nykyään, eli hyväksymiskierron avulla. Jo 1960-luvulla olivat käytössä reskontrat, jotka toteutettiin kirjoituskoneen avulla. Tiliotteita ei käytetty laisinkaan kirjanpidon tositteina, vaan jokaisesta maksusta oli olemassa erillinen tosite. (Mäkitalo & Vuorio 2002, 62–67.)

Vuonna 1973 uudistettiin kirjanpitolaki, ja samaan aikaan myös tietokoneet tekivät tuloaan. Uudessa kirjanpitolaissa määriteltiin audit trail eli jäljitysketjun vaatimus sekä kirjanpilotapahtumien kirjaaminen selkeästi ja pysyvästi. Kirjanpito ja laskutus siirtyivät 1970-luvulla vähitellen kokonaan tietokoneella tehtäviksi. Tämän ansiosta järjestelmistä saatiin päivä- ja pääkirjat sekä tulos- ja taselaskelmat. Tietotekniikan vuoksi tilien määrä lisääntyi huomattavasti, jolloin tarvittiin myös entistä enemmän kirjaamisohjeita. (Mäkitalo & Vuorio 2002, 70–73.)

1980-luvulla tietokoneet löysivät tiensä ihmisten koteihin, ja näin myös entistä pienemmät yritykset hankkivat tietokoneen. Tämä muutos ei koskenut kuitenkaan tietokoneohjelmia, koska 1980-luvulla käytettiin edelleen 1970-luvun ohjelmistoja. Eräs kehitysaskel 1980-luvulla oli myös se, että lasertulostimet tulivat markkinoille ja mahdollistivat raporttien tulostamisen A4-papereilla. (Mäkitalo & Vuorio 2002, 73.)

Internet tuli tietotekniikkaan mukaan 1990-luvulla, kun Windows- käyttöjärjestelmä kehitettiin. Yritystoiminnassa Internet otettiin vastaan tietotekniikan kehityskohteenä, joka mahdollisti uudenlaisen viestinnän. Internetin mahdollisti myös uudenlaisen kaupankäynnin, niin sanotun verkkokaupankäynnin. 1990-luvulla aloitettiin myös OVT (organisaatioiden välinen tiedonsiirto)-hanke, jonka tarkoituksena oli välittää mm. laskut ja maksut sähköisessä muodossa. Vuonna 1997 säädetyssä kirjanpitolaissa sallittiin kokonaan paperiton kirjanpito ja sähköiset viranomaisraportit. (Mäkitalo & Vuorio 2002, 77–79.)

2000-luvulla alkoi taloushallinnon nettivallankumous. Internet, hyvä pankkitekniikka ja kirjanpitolaki loivat pohjan taloushallinnon uudistuksille. Taloushallinnon uudistus-

ten peruseriaatteena olivat kustannussäästöt ja laadukas johdon informaatio. Ensimmäistä kertaa alettiin kiinnittää myös entistä enemmän huomiota sisältötuotantoon, eli siihen millaista tietoa täytyisi tuottaa. Uusi taloushallinto edellytti ja edellyttää yhä edelleen myös alalla työskenteleviltä ihmisiltä jatkuvaa kouluttautumista. Tietotekniikan avulla automatisoidaan tietotekniikan osa-alueita, jolloin alalla työskentelevien ihmisten rooli muuttuu vähitellen enemmän asiantuntijan rooliksi. (Mäkitalo & Vuorio 2002, 80–81.)

4 LAIN VAATIMUKSET KIRJANPIDOLLE JA KONEELLISELLE KIRJANPIDOLLE

Ensimmäisessä alaluvussa käydään läpi kirjanpitolain sisältöä yleisellä tasolla. Toisessa alaluvussa käydään läpi, mitä kirjanpitolain yleisohjeessa puhutaan koneellisesta kirjanpidosta. Kolmannessa alaluvussa käydään sähköisen taloushallinnon näkyvyyttä verolaissa ja veroasetuksissa. Viimeisessä alaluvussa on asiaa viranomaistoiminnasta sähköisessä taloushallinnossa. Kokonaisuudessaan tämän luvun päällimmäisenä tarkoituksena on, että lukija ymmärtää, miten kirjanpito täytyy yrityksessä lain mukaan hoitaa ja mitä poikkeuksia koneellisesta kirjanpidosta seuraa.

4.1 Kirjanpitolaki

Kirjanpitolaki antaa määrittelyn sille, miten yrityksen täytyy kirjanpitonsa hoitaa. Kirjanpitolain ensimmäisessä luvussa määritellään kirjanpidon yleiset asiat. Kirjanpitolaki koskee tavanomaisimpien yhtiömuotojen lisäksi mm. yhdistyksiä ja yhteisöjä. Kirjanpitolain 1 luvun 2§:ssä käsitellään kirjanpitolakia, eli sitä, että pääasiassa kirjanpito on suoritettava kahdenkertaisena kirjanpitoa. Ensimmäisessä luvussa määritellään myös tilikauden pituus, hyvä kirjanpitolaki ja määräysvalta toisissa yrityksissä. (L30.12.1997/1336.)

Kirjanpitolain toisessa luvussa määritellään, miten liiketapahtumien ja kirjanpitoaineiston kirjaaminen on hoidettava. Menot kirjataan 2 luvun 3 §:n mukaisesti joko

suoriteperusteisesti tai maksuperusteisesti. Kirjausjärjestys määritellään luvun 2 4 §:ssä. Liiketapahtumat on kirjattava aikajärjestyksessä peruskirjanpitoon ja asiajärjestyksessä pääkirjanpitoon. Kirjausten täytyy perustua numeroituihin tositteisiin, joita on säilytettävä kymmenen vuoden ajan tilikauden päättymisestä. (Mt.)

Kolmannessa luvussa kirjanpitolaissa käsitellään tilinpäätöstä ja toimintakertomusta. Tilinpäätökseen täytyy sisällyttää tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja näiden mahdolliset liitteet. Tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta sekä kirjanpitokirjojen ja tositteiden lajeina luettelosta muodostetaan tasekirja, joka on säilytettävä sidottuna. Lain muut luvut eivät ole tärkeitä tämän opinnäytetyön kannalta, joten tämän vuoksi niitä ei ole tässä opinnäytetyössä otettu ollenkaan huomioon. (Mt.)

4.2 Yleisohje koneellisesta kirjanpidosta

Kauppa- ja teollisuusministeriö antoi 1998 vuoden alussa päätöksen kirjanpitolain luvun 2 4 §:n, 5 §:n ja 8 §:n nojalla kirjanpidossa käytettävistä menetelmistä. Tämä päätös koskee koneellisia tietovälineitä ja niiden hyväksikäyttöä (L 26.1.1998/47). Kirjanpitolaki uudistui vuonna 1997, jonka pohjalta yllä mainittu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös on annettu. Vuonna 2000 julkaistiin yleisohje koneellisessa kirjanpidossa käytettävistä menetelmistä, joka pohjautuu kirjanpitolakiin.

Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen tarkoituksena on antaa yleispätevä ohje koneellisesta kirjanpidosta ja sen menetelmistä. Konekielisellä kirjanpidolla pyritään tehokkuuteen ja kirjanpidon automatisointiin. Yleisohjeen tarkoituksena on hyödyntää kirjanpitolain sallimia mahdollisuuksia, jotta saavutettaisiin konekielisen kirjanpidon mahdolliset hyödyt. (KILA 22.5.2000.)

Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen 3. luvussa kerrotaan tositemaineistosta koneellisessa kirjanpidossa. Tositteita koskevat muoto- ja sisältövaatimukset ovat aivan samat kuin paperisten tositteiden (ks. kpl 2 luku 5§). Tositemaineiston vastaanottaminen on mahdollista sähköisesti, mutta kirjanpitovelvollisella täytyy olla myös mahdollisuus tulostaa tositetiedot paperille, ellei ole käytössä konekielisesti säilyttämisen mahdollistavaa kirjanpitojärjestelmää (Mt.)

Yleisohjeen kolmannessa luvussa kerrotaan myös elektronisista tositteista eli verkkolaskuista. Tositteiden elektronisessa siirrossa saadaan käyttää mitä tahansa siirtoon tarkoitettua standardia (Mts.). Näissä standardeissa on määritelty laskuissa vaadittavat tietokentät, näin eri järjestelmät pystyvät vastaanottamaan ja tulkitsemaan laskuja. Esimerkkeinä standardeista ovat eInvoice ja Finvoice, joka on Suomen pankkiyhdistyksen verkkolaskumäärittely. (Kurki ym. 2011, 9–11.)

Konekielisesti muodostetun tositteiden tiedot eli se, mitkä tiedoista on vastaanotettu ja mitkä tiedot on itse muodostettu, on pystyttävä myöhemmin todentamaan. Koneellisessa kirjanpidossa kirjanpidon kirjausajankohta on se ajankohta, jolloin kirjanpitoaineisto kirjataan tai siirretään kirjanpitojärjestelmään niin, että se saadaan saatettua aika- ja asiajärjestykseen. Kirjausketju, eli audit trail, on pystyttävä todentamaan myös koneellisessa kirjanpidossa. Kirjausketjun todentaminen onnistuu esimerkiksi linkittämällä tosite kirjanpidon kirjaustapaan. (KILA 22.5.2000.)

Kauppa ja teollisuusministeriön vuonna 1997 antamassa päätöksessä kerrotaan myös 3 luvun 1 §:ssä, että kirjanpidon tositteita saadaan myöhemmin korjata korjausmerkinnällä. Korjausmerkinnällä on mahdollista korjata virheellisen tositteiden tietoja. Tämä korjausmerkintä on kuitenkin aina tehtävä niin, että kirjausketju alkuperäiseen tositteeseen säilyy. (L 26.1.1998/47.)

Kirjanpitovelvollisen on mahdollista pitää osakirjanpitoja, jotka ovat täsmäytettävä pääkirjanpitoon viimeistään tilinpäätöksessä. Kirjanpito on täsmäytettävä koneellisessa kirjanpidossa lähettäneen tahon kanssa, jos kirjanpitoaineistojen lähettäminen on ollut täsmällistä. Esimerkiksi pankkitilin sadon täsmäyttäminen onnistuu pankkiyhteysohjelmiston tai pankin erikseen antaman vahvistuksen avulla. Täsmäytykset ovat yleisohjeen mukaan hyvä tehdä kuukausittain, jos automatisointiaste on korkea. (KILA 22.5.2000.)

Koneellinen kirjanpitoaineisto täytyy pystyä saattamaan selväkieliseksi joko paperisena tai tietokoneen avulla. Aineisto voidaan säilyttää koneellisena tilikauden aikana ja siirtää tilikauden päättymisen jälkeen pysyväarkistointiin. Jos tositemateriaali säilytetään koneellisena, on se säilytettävä kahdella eri tietovälineellä, eli esimerkiksi pysyväarkistointiin tarkoitettussa järjestelmässä ja cd-levyllä. (Mt.)

4.3 Sähköinen asiointi viranomaistoiminnassa

Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa säädetyssä laissa säädetään viranomaisten ja näiden asiakkaiden oikeuksista ja vastuista sähköisessä asioinnissa. Lain neljännessä pykälässä määritellään, mitä tarkoitetaan sähköisellä tiedonsiirtomenetelmällä, sähköisellä viestillä ja sähköisellä asiakirjalla. Sähköinen tiedonsiirtomenetelmä tarkoittaa menetelmää, jossa tieto siirtyy sähköisesti viranomaisille. Sähköisellä viestillä tarkoitetaan tavallista kirjallista informaatiota, joka on sähköiseen muotoon tallennettu. Sähköisellä asiakirjalla tarkoitetaan taas sähköistä viestiä, joka liittyy jonkin asian vireillepanoon, käsittelyyn tai tiedoksiantoon. (L 21.1.2003/13.)

Laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa luvussa 2 puhutaan viranomaisten velvollisuuksista. 2 luvun 5 §:n mukaan viranomaisilla on velvollisuus järjestää asiat niin, että erilaiset ilmoitukset on mahdollista lähettää sähköisessä muodossa. Viranomaisilla on myös velvollisuus järjestää riittävä tietoturva asioinnissa. (L 21.1.2003/13.)

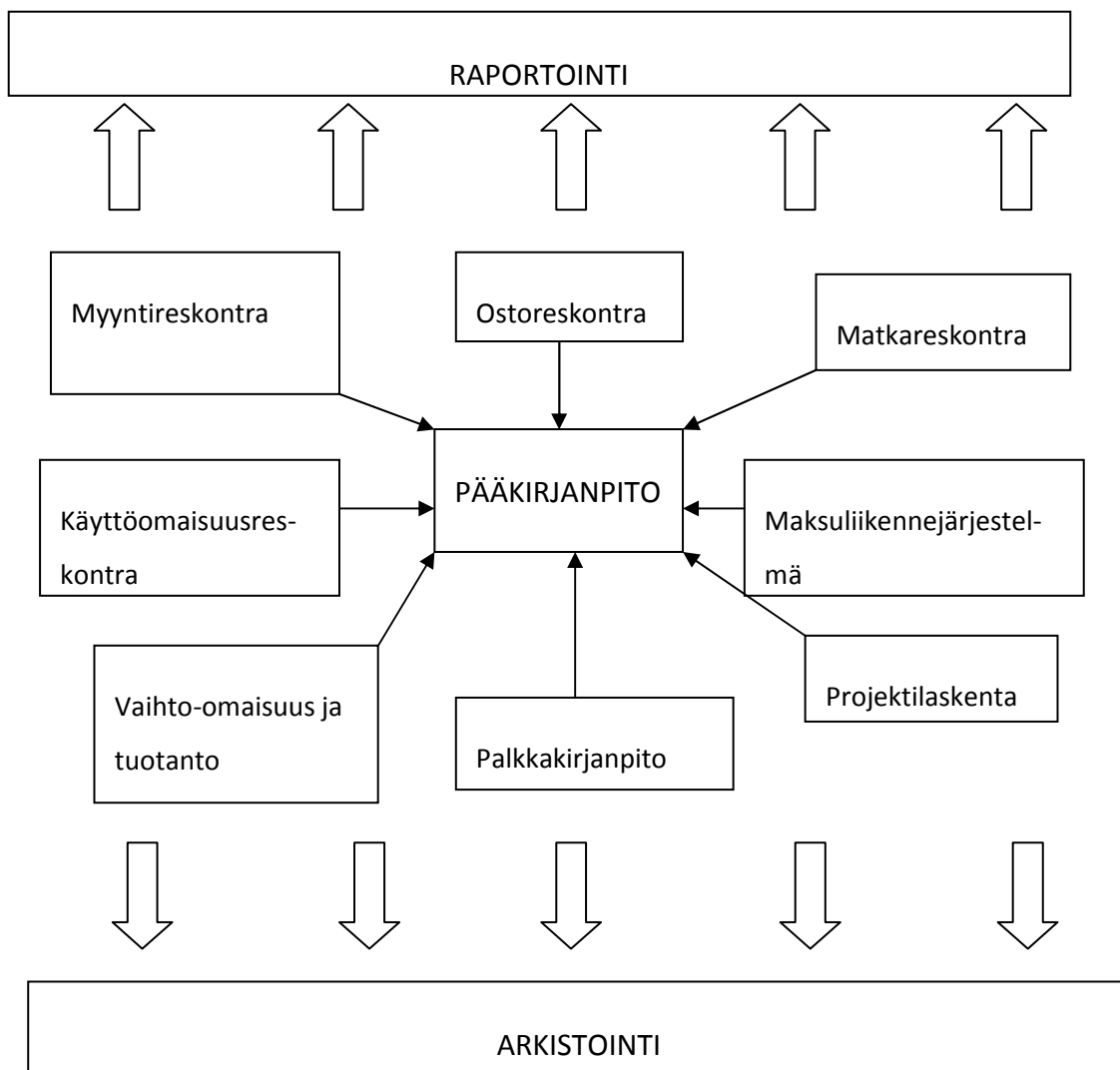
Laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa luvussa 3 puhutaan sähköisen viestin lähettämiseen liittyvistä asioista. 3 luvun 8 §:ssä säädetään, että vastuu sähköisen viestin lähettamisestä on aina lähettäjällä. Viranomaisten on kuitenkin aina ilmoitettava, kun sähköinen asiakirja saapuu heidän tiedostoihinsa. Lain luvussa 5 säädetään mm. arkistoinnista. Sähköiset asiakirjat on arkistoitava niin, että niiden alkuperäisyys ja sisällön muuttumattomuus voidaan tarvittaessa todentaa. (L 21.1.2001/13.)

5 SÄHKÖISEN TALOUSHALLINNON ERI OSA-ALUEET

Tämän luvun tarkoituksena on avata lukijoille sähköisen taloushallinnon eri osa-alueita ja ylipäättänsä sähköistä taloushallintoa. Sähköisen taloushallinnon eri osa-alueista käsitellään ostolaskutusta, myyntilaskutusta, kirjanpitoa, palkanlaskentaa ja arkistointia. Lukijan on tarkoitus tämän luvun avulla hahmottaa, mistä sähköinen taloushallinto kokonaisuudessaan muodostuu.

5.1 Taloushallinnon eri osa-alueet

Taloushallinto voidaan jakaa erilaisiin osa-alueisiin monin eri keinoin. Tässä opinnäytetyössä käytetään jäsentelyä, jota käyttävät myös useat taloushallintoalan ohjelmistotaloista. Taloushallinto jaetaan osa-alueisiin kuvion 1 mukaisesti. Kuviosta käy ilmi, että taloushallinto koostuu pääkirjanpidosta, sen esiprosesseista, raportoinnista ja arkistoinnista. Nämä eri osa-alueet käydään läpi seuraavissa alaluvuissa.

KUVIO 1. Sähköisen taloushallinnon osa-alueet (Lahti ym. 2008, 129.)

Yllä olevasta kuviosta osto-, myynti-, matka- ja kululaskuprosesseissa sekä raportointiprosesseissa on selvästi nähtävillä prosessin alku ja loppu. Maksuliikenne on taas enemmän vain toiminto, joka liittyy näihin muihin prosesseihin kuten ostoreskont-

raan. Kuvion keskellä on käsite pääkirjanpito sen vuoksi, että pääkirjanpito on osa-alue, joka yhdistää nämä muut erilliset osaprosessit. (Lahti ym. 2008, 14–17.) Tämän luvun alaluvuissa ei käydä läpi matkalaskujen sähköistä käytäntöä, projektilaskentaa, vaihto-omaisuus ja tuotanto-osiota eikä käyttöomaisuusreskontraa, koska näitä toimintoja ei ole Tilitoimisto Oy:llä käytössään.

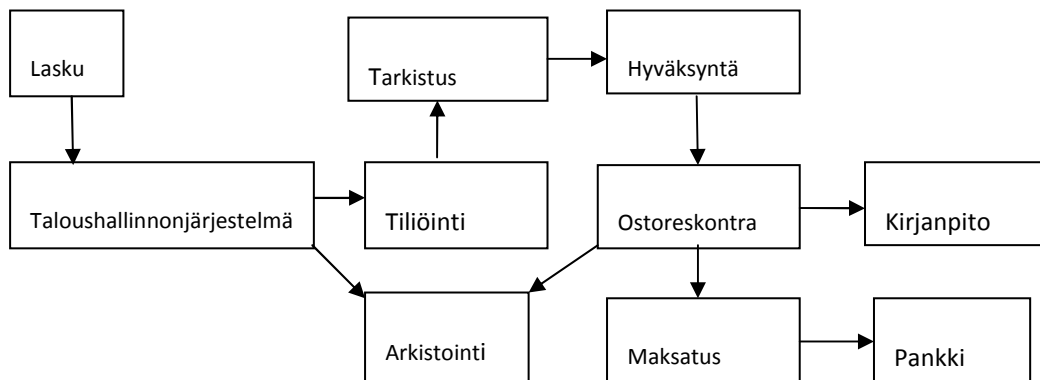
5.2 Ostolaskut

Ostolaskujen käsittely alkaa, kun yritys vastaanottaa laskun, ja päättyy siihen, kun lasku on maksettu, kirjattu kirjanpitoon ja arkistoitu. Suurissa yrityksissä hankintaprosessi käsitellään kokonaisuutena, jolloin prosessi alkaa siitä, kun ostotilaus tai ostoehdotus tehdään. Sähköisessä ostolaskuprosessissa on usein nähtävillä eri vaiheita. Ensimmäinen vaihe on yleensä laskun vastaanotto paperisena versiona tai verkkolaskuna. Lasku siirretään tietojärjestelmään, jolloin laskun perustiedot tallentuvat automaattisesti. (Lahti ym. 2008, 48–50.)

Toisena vaiheena on ostolaskujen tiliöinti. Tiliöinti tarkoittaa sitä, että laskulle merkitään oikea tili- ja kustannuspaikka. Jos ostolasku ei automaattisesti sisällä näitä tiliöintitietoja, voidaan merkitä oletus tiliöintitiedot, jolloin esimerkiksi teleoperaattoreiden laskut kirjataan automaattisesti puhelinkulu-tilille. Tiliöinnin yhteydessä määritellään myös laskun alv-käsittely. (Kurki yms. 2011, 26.)

Kolmantena vaiheena on sähköiseen hyväksymis- / tarkastuskiertoon lähettäminen joko manuaalisesti tai automaattisesti. Kiertoon lähdön jälkeen ostolaskujen tarkastaja tarkastaa laskun tiedot ja tiliöinnin, sekä hyväksyy laskun. Tämän jälkeen lasku palautuu takaisin ostoreskontran hoitajalle. Ostoreskontran hoitaja päivittää hyväksytyt laskut ostoreskontraan. (Sähköinen ostolaskujen käsittely ja kierrätys 2008.)

Viimeisenä vaiheena ostoreskontrasta muodostetaan maksuaineisto, joka siirretään pankkiin. Kun maksu on maksettu, siirtyvät maksutiedot takaisin ostoreskontraan ja sitä kautta kirjanpitoon. (Lahti ym. 2008, 48–50.) Tämä ostolaskujen kierrätysprosessi on esitetty myös kuvion 2 muodossa.

KUVIO 2. Yrityksen ostolaskuprosessi (Lahti ym. 2008, 51.)

Yllä olevassa kuviossa lasku saapuu suoraan taloushallintojärjestelmään verkkolaskuna. Tämän jälkeen ostoreskontran hoitaja tiliöi laskun ja lähettää sen tarkastukseen ja hyväksymiskierrolle. Tiliöinnin yhteydessä lasku tallentuu yleensä myös taloushallintojärjestelmään. Tarkistuksen ja hyväksymisen jälkeen lasku palautuu takaisin ostoreskontraan, josta se siirretään sekä kirjanpitoon että maksuliikennejärjestelmään. Näin toimii ostolaskujen kierrätys ja ostoreskontra yrityksessä, jossa on käytössä sähköisen taloushallinnon ostolaskuihin liittyvä osa-alue. (Lahti ym. 2008, 51.)

Sähköiseen ostolaskuprosessiin ja myyntilaskuprosessiin liittyy myös käsite verkkolasku. Yritykset lähettävät ja vastaanottavat erilaisia laskuja, ja näiden lähettäminen sähköisesti mahdollistaa omalta osiltaan sähköisen taloushallinnon myynti- ja ostoreskontran kautta. Verkkolaskujen käytössä työvaiheet vähenevät, kustannukset pienenevät ja koko toimintaprosessi tehostuu. (Verkkolaskutuksen hyödyt, n.d.) Heidi Gedikin kirjoittamassa artikkelissa EU:n asiantuntijaryhmän puheenjohtaja Bo Hard mainitsee myös verkkolaskut ympäristöystävällisenä vaihtoehtona. Tärkeimpänä asiana Bo Hard mainitsee verkkolaskutuksesta puhuttaessa, että se on askel kohti jatkoinnovaatioita ja reaaliaikaista taloutta. (Gedik 2008, 22–25.)

5.3 Myyntilaskut

Yrityksen toimita perustuu monilta osin laskutukseen, sillä ilman liikevaihtoa ei yritys toimi. Myyntilaskutusprosessi käynnistyy, kun yritys laatii laskun. Tämä prosessi päät-

tyy siihen, että asiakas maksaa laskun ja lasku kohdistetaan myyntireskontraan. Myyntireskontrasta lasku siirretään kirjanpitoon ja arkistointiin. Myyntilaskutusprosessiin voi liittyä myös myyntitilausprosessi, mutta se on jätetty tässä kohdassa tarkastelusta pois. (Lahti ym. 2008, 73.)

Sähköinen myyntilaskuprosessi jaetaan neljään eri vaiheeseen, eli laskun laatimiseen, laskun lähettämiseen, laskun arkistointiin ja myyntireskontraan. Myyntireskontravaihe sisältää suoritusten kuittauksen ja perintätoimenpiteet. Myyntilaskuprosessi on kokonaan sähköinen ainoastaan tilanteissa, joissa laskun vastaanottaja pystyy käsittelemään laskun sähköisesti omassa ostoreskontrassaan. Sähköisestä myyntilaskuprosessista syntyvät hyötyinä ovat myyntilaskutusprosessin nopeus, virheiden väheneminen ja kustannussäästöt. (Lahti ym. 2008, 75–76.)

Sähköistä laskutusprosessia hallitaan ja ohjataan järjestelmissä olevien perus- ja ohjaustietojen avulla. Perustiedoissa ovat asiakasrekisteri, tuoterekisteri ja näihin liittyvät tiliöintisäännökset. Myyntilasku muodostetaan valitsemalla ensin asiakas ja tämän ostamat tuotteet tuoterekisteristä. Arvolisävero voidaan syöttää laskulle manuaalisesti tai järjestelmään voidaan luoda myös tietyt säännöt, joiden perusteella arvolisävero muodostuu automaattisesti. (Lahti ym. 2008, 76–77.)

Sähköisen myyntilaskun muodostamisen jälkeen lasku lähetetään vastaanottajalle laskunlähetykanavaa pitkin. Sähköisiä laskukanavia ovat esimerkiksi EDI-laskutus ja verkkolaskutus. Sähköpostilaskut eivät kuitenkaan ole aitoja sähköisiä myyntilaskuja. Tämä EDI on taas yritysten välistä tiedonsiirtoa, jossa yritykset ovat kytkettynä toisiinsa ja hoitavat tiedonsiirtoa keskenään sähköisesti. Verkkolaskutus on taas laskujen lähettämistä asiakkaille verkkolaskuoperaattoreiden avulla. Yleisimpiä verkkolaskuoperaattoreita ovat esimerkiksi Basware, Enfo ja Itella. (Lahti ym. 2008, 84–84.)

5.4 Kirjanpito

Kirjanpidon automatisoinnilla on suuri merkitys taloushallinnon tehokkuuteen ja toimivuuteen. Kirjanpidolla on suuri vaikutus raporttien valmistusaikatauluihin ja virheettömyyteen. Kirjaukset muodostuvat erillisistä tositteista ja osakirjanpidoista. Osakirjanpidolla tarkoitetaan sitä, että tiedot siirtyvät kirjanpitoon liiketapahtumina

tai niiden yhdistelminä automaattisesti tai manuaalisesti. Suoraan kirjanpitoon tehtäviä tositteita kutsutaan muistiotositteiksi. Siirrot kirjanpitoon voidaan tehdä joko päivittäin tai kuukausittain kirjanpitoajoilla. (Lahti ym. 2008, 127–128.)

Sähköisessä taloushallinnossa kirjanpidon eri osa-alueet pyritään automatisoimaan. Tiliotteet saapuvat pankista elektronisena rahaliikennejärjestelmään. Sähköisten tiliotteiden yhteyteen liitetään usein käsite Tito-tiliointi, joka tarkoittaa, että itse tiliote toimii tositteena. Rahaliikennejärjestelmään on tallennettu erilaiset tiliointimallit, joiden avulla maksut siirtyvät automaattisesti kirjanpidossa oikeille tileille. (Lahti ym. 2008, 115.)

5.5 Palkanlaskenta

Palkanlaskenta on yksi sähköisen taloushallinnon osa-alueista. Kokonaan sähköisesti hoidettu palkanlaskenta tarkoittaa, että päällekkäiset työvaiheet ja käsin kirjaaminen vähenevät. Sähköisessä palkanlaskennassa palkansaajalle ei lähetetä enää palkkalaskelmaa kotiin, vaan palkansaaja pystyy Internetin kautta katsomaan omat palkkatietonsa henkilökohtaisilla tunnuksilla suoraan ohjelmistosta tai palkkatiedot lähetetään palkansaajalle sähköisesti, esimerkiksi sähköpostilla. (Sähköinen taloushallinto n.d.)

Sähköisessä palkanlaskennassa tuntilistat toimitetaan sähköisesti suoraan palkanlaskentaohjelmaan tai erilliseen ohjelmaan, josta työntekijän esimies pystyy tarkastamaan ja hyväksymään tunnit. Näin päällekkäisten työvaiheiden määrä jo osaltaan vähenee. Sähköisen taloushallinnon osa-alueessa palkanlaskijan ei tarvitse laskea eikä kirjata tunteja erikseen palkanlaskentaan, vaan ne pystytään siirtämään automaattisesti. (Mt.)

Kirjanpidollisesti palkat kirjaantuvat automaattisesti kirjanpitoon, ja palkkojen kirjaamisen ohella myös erilaiset palkkojen jaksotukset onnistuvat kätevästi. Palkkojen kirjautuessa automaattisesti kirjanpitoon, ne siirtyvät myös mahdollisesti maksuliikenneohjelmaan, josta ne voidaan maksaa. (Mt.) Tällä tavalla toimii kokonaan sähköinen taloushallinto palkanlaskennan osalta. Usein kuitenkin yrittäjillä on käytössään vain joitakin osia sähköisestä palkanlaskennasta.

Yhtenä esimerkkinä siitä, miten sähköisen taloushallinnon osa-alueen palkanlaskenta toimii, on Lujatalon palkanlaskenta. Mepco Oy:n Internet-sivuilla on artikkeli Lujatalo-yhtiön palkanlaskennasta. Aikaisemmin tuntien seuraaminen hoidettiin Excel-sovelluksen avulla. Excel-sovellus osoittautui kuitenkin virhealttiiksi ja hitaaksi tavaksi toimia. Tämän vuoksi Lujatalo siirtyi käyttämään Mepco Oy:n tarjoamaa tuntien seuranta-järjestelmää, niin sanottua sähköistä tuntikorttia. (Palkan esijärjestelmänä Mepcon elektroninen tuntikortti 2010.)

Tuntikortti toimii sillä periaatteella, että työnjohtaja tallentaa tapahtumat päivittäin kortille, josta palkanlaskijat ne tarkastavat ja siirtävät palkanlaskentaan. Lujatalon mukaan sähköinen palkanlaskenta on järkeistännyt, automatisoinut ja tehostanut toimintaa. Virheet ovat vähentyneet ja palkkahallinnonkin työtaakka on keventynyt. Lujatalon edustaja korostaa artikkelissa myös sitä, että sähköisen järjestelmän avulla yrityksen kustannustietoisuus on parantunut huomattavasti. (Mt.)

5.6 Arkistointi

Kirjanpidon arkistointi on lain mukaan (ks. luku 4.1) hoidettava niin, että kirjanpitoaineisto on luettavissa ja tarkistettavissa vielä vuosien päästä. Kirjanpitoaineisto tulee arkistoida siten, että se on saatettavissa sekä aika- että asiajärjestykseen eli pää- ja päiväkirjoiksi. Sähköisessä taloushallinnossa puhutaan kirjanpidon elektronisesta arkistoinnista eli pysyväisarkistoinnista. Aineiston tallentaminen esimerkiksi htm- tai pdf-tiedostomuotoihin mahdollistaa jo osaltaan eräänlaisen sähköisen tallentamis-muodon. (Fredman 2009.)

Kirjanpitoaineiston elektroniseen arkistointiin käytetään arkistointia varten kehitettyjä erikoisohjelmia. Ohjelmat sisältävät yleensä ominaisuuksia, joiden avulla tiedon haku ja analysointi on helpompaa ja tehokkaampaa kuin tavallisessa mappiin arkistoinnissa. Elektronisen arkistoinnin hyötyjä ovat paperittomuuden ja arkistointitilan vapautumisen lisäksi myös esimerkiksi kirjanpityönsä helpottuminen ja kirjanpitoaineiston analysoinnin uudenlainen tarkastelu. Elektroninen arkistointi toimii perinteisen arkistoinnin täydentävänä vaihtoehtona. (Fredman 2011, 46–49.)

5.7 Raportointi

Taloushallinnon raportit ovat jaettavissa kahteen päätyyppiin, ulkoiisiin ja sisäisiin raportteihin. Ulkoisen raportoinnin tyypillisimpiä raportteja ovat tulos- ja taselaskelma, pää- ja päiväkirjat sekä viranomaisilmoitukset. Ulkoisen raportoinnin tehtävänä on täyttää yrityksen lakisääteisen raportoinnin tarpeet. Sisäinen laskennan raporteissa keskitytään enemmän taas budjetteihin, ennusteiden raportointiin ja vertaamisen toteutumiseen. (Lahti ym. 2008, 147–149.)

Sähköisen taloushallinnon myötä raporttien jakaminen tapahtuu usein sähköisesti, esimerkiksi sähköpostin välityksellä tai itsepalveluperiaatteen avulla. Itsepalveluperiaate tarkoittaa, että käyttäjälle annetaan omat tunnukset taloushallintojärjestelmään, josta käyttäjä voi itse käydä katsomassa haluamansa raportin. Internet mahdollistaa tämän itsepalveluperiaatteen, jolloin myös reagointi taloudellisen tilanteen muutokseen on nopeampaa. (Mt. 151.)

Ulkoisen raportoinnin yksi raportointialue on raportointi viranomaisille. Viranomaisraportteja varten on olemassa palvelu nimeltä TYVI, joka tulee sanoista tietovirrat yritysten ja viranomaisten välillä. TYVI on järjestelmä, joka mahdollistaa yritysten yhdenmukaisen tavan ilmoittaa viranomaisille yritystoimintaansa liittyviä raportteja sähköisesti. Näitä viranomaisille ilmoitettavia raportteja ovat esimerkiksi kausiveroilmoitukset ja palkkojen vuosi-ilmoitukset. (Kurkinen, n.d.)

6 SÄHKÖISEN TALOUSHALLINNON ERI OSA-ALUEET TILITOIMISTO OY:N OHJELMISTOSSA

Tämän luvun kaikkien tietojen lähteenä on toiminut Taloushallinto-ohjelmiston omat Internet-sivut. Ohjelmistotalon nimeä ei kuitenkaan tekstissä mainita opinnäytetyön toimeksiantajan pyynnöstä. Tilitoimisto Oy:llä on käytössään vuonna 2009 vaihdettu ohjelmisto. Ohjelmisto kattaa taloushallinnon normaalit osiot eli myyntireskontran, ostoreskontran, palkanlaskennan ja kirjanpidon. Sähköinen taloushallinto näkyy näissä normaaleissa osa-alueissa asiakkaan niin halutessa. Ekstranet-toiminnolla asia-

kasiryksille on mahdollista tarjota palvelua, jonka avulla asiakkaat pääsevät itse näkemään omia tietojaan eräänlaisen suljetun verkkopalvelun kautta.

Ohjelmistoon kuuluu myös kokonaan erillinen työympäristö, jossa käsitellään yritysten ostolaskut sekä hallitaan ja arkistoidaan yritysten dokumentit. Tämän erillisen työympäristön avulla voidaan yksinkertaistaa tiedon kohdentamista, jakelua sekä saatavuutta. Erilliseen työympäristöön on myös mahdollista hankkia laajennusmoduuleja asiakkaiden toiveiden mukaan. Näitä laajennusmoduuleja ovat esimerkiksi laatu järjestelmät, varauskalenteri ja myyntitilaukset.

Ohjelmiston erillisen osan avulla ostolaskujen kierrätys onnistuu kätevästi. Tämä ostolaskujen kierrätys tapahtuu aivan samalla tavalla kuin luvussa 5.2 on kerrottu. Joko kirjanpitäjä tai asiakasyritys itse tekee myyntilaskut ohjelmistolla ja lähettää ne sähköisesti eteenpäin. Näin myyntilaskut kirjautuvat suoraan kirjanpitoon ja myyntilaskujen seuraaminen ja karhuaminen helpottuu myyntireskontran avulla. Myyntilaskutuksen alaisuuteen on mahdollista perustaa myös asiakas- ja tuoterekisterit, jolloin yritysasiakkaan laskutettavat asiakkaat ja laskutettavat tuotteet löytyvät nekin kaikki saman ohjelmiston alta. Näin myyntipuolen hallitseminen yrityksessä helpottuu.

Ohjelmiston Internet-sivuilla kerrotaan myös sovellusvuokrauksesta. Tilitoimisto Oy:llä on mahdollisuus tarjota asiakkailleen sovellusvuokraus-palvelua. Sovellusvuokraus tarkoittaa, että asiakasyritys hankkii käyttöönsä kuukausimaksua vastaan juuri sen verran ohjelmiston käyttöoikeuksia kuin tarvitsee. Sovellusvuokraus soveltuu etenkin pienemmille yrityksille, jolloin kustannukset jäävät pienemmiksi.

Sähköisessä palkanlaskennassa on mahdollista käyttää sähköistä tuntiensyöttöjärjestelmää. Tätä järjestelmää ei kuitenkaan ole vielä kenellekään asiakkaista käytössä, joten Tilitoimisto Oy:n palkanlaskennat eivät ole vielä täysin sähköisiä. Ohjelmistoon on saatavilla myös palkki pankkiyhteydet. Tämän palkin avulla kirjanpitäjän on mahdollista suorittaa maksut yrityksen puolesta.

Tämä sähköisen taloushallinnon ohjelmisto eroaa muista ohjelmistoista siinä suhteessa, että tämä ohjelmisto on Tilitoimisto Oy:n oma. Usein sähköisen taloushallinnon ohjelmistoihin ostetaan vain käyttöoikeuksia eikä koko ohjelmistoa. Ohjelmalla

on myös arkistoinnissa käytössä muista poikkeava tapa, sillä kaikki tallennetut tiedostot arkistoituvat myös ohjelmiston omaan konesaliin.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus toteutettiin laadullisena eli kvalitatiivisena tutkimuksena. Tavoitteena oli pyrkiä löytämään vastauksia jo olemassa olevaan ongelmaan ja sitä kautta myös kehittämään toimintatapoja. (Koskinen, Alasuutari & Peltonen 2005, 273.) Tutkimus toteutettiin Tilitoimisto Oy:n toimeksiannosta, ja aineisto kerättiin asiakkaiden ja henkilökunnan näkemyksistä. Tavoitteena oli kattavan taustatiedon avulla saada selville tietoa sähköisen taloushallinnon haasteellisuudesta ja parannuskohdista.

7.1 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusongelmat

Laadullisen tutkimuksen tavallisimpia tutkimustyyppejä ovat diskurssianalyysi, etnografinen tutkimus, toimintatutkimus, grounded theory -menetelmä ja tapaustutkimus (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 191). Näistä tyypillisimmistä tutkimustyypeistä tähän tutkimukseen sopi parhaiten tapaustutkimus. Tapaustutkimus soveltui hyvin tutkimusmenetelmäksi, koska tutkimuskohteena olivat sekä henkilökunta että asiakasyritykset, jotka muodostivat yhden tutkittavan tapauksen. Tutkimuksessa käytettiin useampia aineistonkeruumenetelmiä, jolloin tapaustutkimus oli myös oiva vaihtoehto.

Tapaustutkimuksessa aineiston keräämisessä voidaan käyttää useita erilaisia menetelmiä, ja tapauksena on yleensä joko yritys tai jokin yrityksen osasto. Tämän tutkimuksen päällimmäisenä tavoitteena on tuottaa tarkkaa ja analysoitua tietoa tutkimuskohteesta. Tarkoituksena on pystyä laatimaan perusteltuja kehittämissuhteita tutkimusongelman ratkaisemiseksi. (Syrjälä ym. 1995, 12–14.)

Varsinaisena tutkimuskohteena on sähköinen taloushallinto. Tästä tutkitaan tarkemmin asiakasyritysten ja henkilökunnan mielipiteitä ja ongelmakohtia. Tarkoituksena olisi löytää vastaus siihen, miksi sähköisen taloushallinnon palveluita ei käytetä

ja samalla perusteltuja kehittämisehdotuksia tutkimusongelmaan. Tutkimus on tärkeä Tilitoimisto Oy:n henkilöstölle, koska asiakasyritysten suhtautumisesta sähköiseen taloushallintoon täytyy olla tietoinen. Tutkimus on tärkeä myös Tilitoimisto Oy:n johdolle, koska tutkimuksen avulla johto saa käsityksen niin asiakkaiden kuin henkilökunnankin suhtautumisesta sähköiseen taloushallintoon.

Yleensä laadullista tutkimusta tehtäessä pääpaino ei ole tutkimusaineiston kappalemäärällä, vaan tiedon määrä pyritään maksimoimaan henkilökohtaisten kokemusten kautta. Laadullisen tutkimuksen aineiston tuloksilla ei pyritä tuottamaan yleistettävää tai tilastoitavaa tietoa, vaan tarkoituksena on tyypillisesti löytää kehitysmahdollisuuksia tai parannusehdotuksia tutkimusongelmiin. (Eskola & Suoranta 2008, 15.)

7.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimusaineiston keruu asiakkailta

Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena, ja tutkimusaineiston keräämiseen käytettiin menetelmätriangulaatioita. Menetelmätriangulaatiolla tarkoitetaan, että aineiston keräämiseen käytettiin erilaisia tutkimusmenetelmiä. Aineisto kerättiin sekä haastatteluiden että kyselylomakkeiden avulla. (Eskola & Suoranta 1998, 70.)

Tutkimuksen aineiston kerääminen aloitettiin asiakkaille lähetettävän kyselylomakkeen suunnittelemisella. Kyselylomakkeesta tehtiin mahdollisimman selkeä, ja pyrittiin siihen, että kysymykset ovat helposti ymmärrettävissä. Kyselylomakkeen alussa oli myös saateteksti, jonka tarkoituksena oli tiedottaa asiakkaita siitä, mitä varten kysely tehdään, mitä asioita kyselyn avulla tutkitaan, ja samalla motivoida asiakkaat vastaamaan. Lomakkeen rakenne muodostui niin, että alussa oli taustatietoja kartoitettavia kysymyksiä yhteensä kuusi. Tämän jälkeen oli taas saateteksti Tilitoimisto Oy:n mahdollisuudesta tarjota sähköisen taloushallinnon palveluita. Sähköisestä taloushallinnosta oli yhteensä 7 kysymystä, joista kaksi oli avointa. (Liite 1.)

Asiakkaille teetetyssä kyselyssä oli menetelmänä survey-tutkimus. Survey-tutkimus tarkoittaa, että kysymykset ja vastausvaihtoehdot on valmiiksi vakioitu ja että kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta (Hirsjärvi ym.

2009, 193). Havaintoyksikkönä olivat henkilöt/yritykset, joiden mielipiteitä ja asenteita tutkimuksen avulla selvitettiin.

Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeen avulla tutkimuskohteen, tehokkuuden ja rajallisen ajan vuoksi. Vastausaikaa asiakkaille annettiin reilu viikko. Ennen kyselyiden postittamista testattiin kyselylomaketta ystäväni yrityksissä, ja näin saatiin vielä hiottua lomaketta. Kyselylomakkeen vastauksia karhuttiin viikon puolessa välissä, millä pyrittiin saamaan vielä muutama lisävastaus. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Kyselylomakkeen laatiminen.)

Kyselyyn vastaavat asiakkaat valittiin Tilitoimisto Oy:n asiakkaista, jotka toimivat perusjoukkona. Tästä perusjoukosta valittiin yhteensä 100 yritystä, joille kyselylomake postitettiin. Nämä yritykset valittiin niin, että pyrittiin saamaan mahdollisimman edustava otos. Pois suljettiin yritykset, joilla oli jo käytössään omat ohjelmistot esimerkiksi myyntien ja ostojen hoitamiseen, ja yritykset, joiden vastausinnostusta epäiltiin. Otantajoukoksi valittiin tasapuolisesti eri yritysmuotojen edustajia. Mitään muuta erillistä valintaperustetta ei ollut. (Mt., Otos ja otantamenetelmät.)

Tutkimusaineoston keruu henkilökunnalta

Haastatteluiden avulla toteutettiin tämän tutkimuksen toinen tutkimusosio. Haastattavina olivat henkilökunnan kaikki viisi jäsentä. Tyypillisesti laadullisen tutkimuksen aineisto on koottu haastatteluiden, kyselyiden ja havaintojen avulla. Haastattelut jaetaan karkeasti kahteen ryhmään, lomakehaastatteluihin ja avoimiin haastatteluihin. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Haastattelu.) Haastattelun ehdottomasti parhaimpia puolia ovat sen joustavuus ja vuorovaikutteisuus. Haastattelun heikkoudeksi sanotaan taas sen työläyttä ja johdateltavuutta. (Hirsjärvi ym. 2009, 205–206.)

Henkilökunnalle teetetyt haastattelut olivat puolistrukturoituja haastatteluja. Tämä tarkoittaa sitä, että haastattelukysymykset olivat kaikille samoja ja että kysymykset esitettiin samassa järjestyksessä, mutta vastausvaihtoehtoja ei ollut valmiina (Eskola ym. 1998, 87). Haastattelutavaksi valittiin puolistrukturoitu haastattelu, koska haluttiin saada vastaukset ainoastaan tiettyihin asioihin, jotta se palvelisi paremmin tutkimusongelmia. Näin vastausten analysointi oli helpompaa ja nopeampaa. Ennen

haastattelujen tekemistä henkilökunnalle tehtiin muutama esihaastattelun, jonka avulla pystyttiin vielä täsmentämään kysymyksiä, jotta väärinymmärryksiltä vältyttiin. (Liite 2.)

Haastatteluiden toteutustapa täytyy valita myös huolellisesti. Tavallisesti tehdään yksilöhaastatteluja, mutta myös ryhmä- ja parihaastattelut ovat yleistyneet (Hirsjärvi ym. 2009, 210). Tässä tutkimuksessa toteutustavaksi valittiin yksilöhaastattelut, koska haastateltavia oli vain viisi. Lisäksi uskottiin haastateltavien uskaltavan paremmin ilmaista omia mielipiteitään ja ajatuksiaan, kun haastattelutilanteessa olivat läsnä ainoastaan haastateltava ja haastattelija.

Haastattelut toteutettiin kaikki saman viikon aikana. Henkilökuntaa haluttiin haastatella mahdollisimman tiiviillä ajanjaksolla, jotta kysymykset olisivat jokaiselle haastateltavalle ”tuoreita”. Haastattelupaikaksi valittiin kahvihuone, koska se on ainut erillinen tila Tilitoimisto Oy:n toimitiloissa ja koska se on paikka, jossa rentoudutaan töiden lomassa. Haastattelut nauhoitettiin videokameralla. Jokaisen haastattelun alussa kerrottiin eräänlaisena saatetekstinä, mihin tarkoitukseen haastattelua käytetään ja miten aineistoa aiotaan käsitellä jatkossa. Haastattelut olivat kestoiltaan noin viisitoista minuuttia.

Haastatteluiden avulla pyrittiin selventämään tutkimusongelmaa ja samalla syventämään saatuja tietoja. Tilitoimisto Oy halusi lisäksi saada kokonaiskuvan siitä, miten sekä asiakkaat että henkilökunta suhtautuvat sähköiseen taloushallintoon. Laadullisen tutkimuksen tutkimusaineistolle ei ole olemassa mitään tiettyä määrättyä aineistokokoa, minkä vuoksi henkilökunnan puolistrukturoidustakin vastauksista uskottiin jo saatavan samansuuntaisia vastauksia. Samansuuntaiset vastaukset ovat merkki aineiston kylläntymisestä. Kylläntyminen taas tarkoittaa sitä, että aineistoa on riittävästi, eikä uutta tietoa enää ole saatavilla. (Eskola ym. 1998, 60–61.)

7.3 Aineiston analysointi

Asiakkaalle teetetyn kyselyn analysointi

Kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston saattaminen käyttökuntoon alkaa lomakkeiden palautuksen ja karhuamisen jälkeen puutteellisten lomakkeiden poistamisella ja tietojen tarkastamisella. Hylkäämiskriteereistä täytyy pitää kirjaa, jotta aineiston perusteella saataisiin mahdollisimman totuudenmukaiset tulokset. Tutkimukseen hyväksytyt lomakkeet täytyy numeroida, jotta esimerkiksi tuplavienneiltä vältyttäisiin ja virheellisten aineistosityttöjen korjaus onnistuisi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Postikyselyaineiston kokoaminen.)

Aineiston läpikäynnin ja hylkäämisten jälkeen täytyy mahdollisesti täydentää saatuja tietoja. Tämä tarkoittaa sitä, että saatua aineistoa täydennetään esimerkiksi haastatteluiden tai uusien kyselyiden avulla. Tähän vaiheeseen liittyy myös aineiston karhuaminen. Yhtenä keinona tietojen täydentämiseksi on ottaa suoraan yhteyttä vastaajiin ja pyytää täydentämään annettuja vastauksia. (Hirsjärvi ym. 2009, 222.)

Täydentämisvaiheen jälkeen seuraa aineiston järjestäminen tallentamista varten. Ennen tallentamista aineisto on koodattava. Koodaus tarkoittaa, että aineisto pilkotaan yksityiskohtaisesti (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Postikyselyaineiston kokoaminen). Koodauksessa jokaiselle tutkittavalle kohteelle annetaan jokin arvo jokaista muuttujaa kohden (Hirsjärvi ym. 2009, 222). Tämän jälkeen vastaukset tallennetaan (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Postikyselyaineiston kokoaminen).

Kyselylomake sisälsi myös kaksi avointa kysymystä, joiden koodaus tapahtuu pakottamalla vastaukset eri sisältöluokkiin. Luokitus voi olla joko ennalta määritelty tai luokitus voidaan määritellä saatujen vastausten perusteella. Koodauksellisista syistä avointen kysymysten kohdalla vastausluokan ”jokin muu” käyttö on suotavaa. Tähän vastausluokkaan koodataan vastauksista noin 10–20 %. Yleensä avoimien kysymysten kohdalla kannattaa koodata vastaukset esimerkiksi yhdestä kolmeen muuttujaan. Tyhjät vastaukset merkitään puuttuvan tiedon koodilla. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Postikyselyaineiston kokoaminen.)

Tässä tutkimuksessa aineiston saattaminen käyttökuntoon aloitettiin lomakkeiden läpikäynnillä ja numeroinnilla. Hylkäämiskriteerinä pidettiin sitä, että yhteenkään sähköisen taloushallinnon kysymykseen ei oltu vastattu. Tämän johdosta hylättiin

yhteensä 5 kyselylomaketta. Avoimiin kysymyksiin tuli todella vähän vastauksia, mutta sen takia ei hylätty yhtään, sillä vastausinnostus avoimiin kysymyksiin tiedettiin ja niiden suhteen otettiin tietoinen riski.

Aineiston tarkastelun jälkeen ei suoritettu täydentämisvaihetta, koska vastaukset olivat hyviä jo ilman täydentämistä. Karhuaminen toteutettiin jo aikaisemmassa vaiheessa, jotta viimeiseen palautuspäivään mennessä saataisiin riittävä määrä vastauksia. Aineiston tarkastelun jälkeen aineisto koodattiin ja tallennettiin kysymys kysymykseltä Excel-tilukkolaskelmaohjelmaan. Tallentamisen jälkeen vastaukset tarkastettiin ja virheellisiä aineistosityttöjä korjattiin. Tämän jälkeen varmuuskopiointiin vastaukset, jotta välttyttäisiin aineiston katoamiselta.

Aineiston esittämistavassa päädyttiin siihen, että tarkasteltavia kohteita eli muuttujia oli pääasiallisesti yksi, jolloin kyseessä oli yhden muuttujan menetelmä. Kun käytössä on yhden muuttujan menetelmä, niin ristiintaulukointi, keski- ja hajontaluvut sekä graafinen tarkastelu on mahdollista. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, Menetelmien tyyppejä ja soveltuvan menetelmän valinta.) Suurin osa tutkimuksen tuloksista on esitetty ristiintaulukoinnin ja ympäriagrammien avulla, koska mielestäni näiden avulla onnistutaan parhaiten todentamaan saatuja tuloksia.

Avointen kysymysten kohdalla ei vastauksia luokiteltu kolmeen eri luokkaan, sillä vastanneiden määrä avoimiin kysymyksiin oli todella vähäinen. Vastajajoukon koko oli 35 ja heistä 15 ei vastannut ensimmäiseen avoimeen kysymykseen lainkaan. Toiseen avoimeen kysymykseen tuli myös todella vähän vastauksia, sillä vain 13 rohkeni vastata. Sitä, miksi avointen kysymysten kohdalla vastaajamäärät olivat todella pienet, on pohdittu luvussa 9.1. Mielestäni näiden avointen kysymysten pohjalta oli siis turha luokitella vastauksia eri luokkiin ja esitellä tulokset prosentuaalisina osuuksina, sillä se olisi väärentänyt näistä kysymyksistä saatuja tuloksia. Analysoinnissa päädyttiin käyttämään samankaltaista ideaa kuin henkilökunnan haastatteluiden analysoinnissa.

Henkilökunnan haastatteluiden analysointi

Laadullisen tutkimuksen analysoinnissa edetään osittain samalla tavalla kuin määrällisessä tutkimuksessa. Aineisto on aluksi käytävä läpi, täydennettävä tietoja ja järjes-

tettävä aineisto tallentamista varten. Tyypillisesti aineiston käsittely ja analysointi alkaa litteroinnilla, eli vastausten puhtaaksi kirjoittamisella. Ennen litterointia on kuitenkin jo mietittävä, minkälaista analyysiä aineistosta on tarkoitus tehdä. (Hirsjärvi ym. 2009, 224–225.)

Analysointitapoja on useista erilaisia, ja tavoitteena on valita analysointitapa, joka tuo parhaiten esiin vastaukset tutkimusongelmiin. Analysointitapoja ovat mm. teemoittelu, tyypittely, sisällönerittely ja keskusteluanalyysi. (Mt. 224–225.) Usein analysointitavat kietoutuvat toisiinsa, jolloin samassa tutkimuksessa on käytössä useita eri analysointitapoja (Eskola ym. 1998, 161–162).

Tässä tutkimuksessa aineiston analysointi aloitettiin kuuntelemalla tallennenuhat ja litteroimalla vastaukset. Tämä vaihe oli erittäin työläs, sillä nauhoilta haluttiin saada mahdollisimman paljon irti. Päähuomion kiinnitettiin nauhojen asiasisältöön, ei niinkään ilmaisuun tai kielenkäyttöön. Aineistosta haluttiin saada esille mahdollisimman paljon sellaista tietoa, joka osaltaan tukisi asiakkaiden kyselylomakkeista tehtyjä analysejä.

Saatuja haastattelutietoja ei täydennetty lainkaan, koska haastatteluiden kysymykset olivat tarkoin mietittyjä ja haastatteluista saatiin tarvittavat tiedot. Toisaalta taas tietojen täydentämiseen olisi voinut käyttää ryhmähaastattelua, jonka avulla olisi voinut saada vielä uudenlaista tietoa ja samalla syventää saatuja tietoja, mutta rajallisen ajan vuoksi ryhmähaastattelua ei toteutettu. Analysointitapoina käytettiin aluksi teemoittelua, jotta pystyttiin tyypittelemään analysoinnit. Teemoittelu tarkoittaa aineistosta esille nousevien teemojen tarkastelua. Tyypittely tarkoittaa taas ryhmitteilyä samankaltaisuuksien mukaan. (Eskola ym. 1998, 176; 182.)

Aineisto analysoitiin siis niin, että luokittelu samankaltaisuuksien ja eroavaisuuksien mukaan onnistui. Analysointi perustui melko suppeaan aineistoon, mutta luokittelun avulla tutkimusongelmaan liittyviä asioita nousi esille, ja henkilökunnan näkemykset sähköisestä taloushallinnosta hahmottuivat. Tavoitteena oli haastatteluiden analysoinnissa käydä aineisto läpi aineistolähtöisesti, ei omien ennakkokäsitteiden mukaan ja luoda näin yksittäisistäkin havainnoista koko aineistoon päteviä johtopäätöksiä.

7.4 Luotettavuus

”Tutkimus on kuin kristalliin katsomista. Mitä me näemme kun katsomme kristallipalaa, riippuu siitä kuinka me katsomme sitä.” Näillä sanoilla Hirsjärvi, Remes ja Sajaavaara kuvaavat tutkimusta. Tämä soveltuu hyvin myös tähän tutkimukseen puhuttaessa luotettavuuden tarkastelusta. Tutkimuksen tulosten tallentaminen, analysointi ja tulkitseminen ovat kaikki luotettavuuteen liittyviä käsitteitä ja tutkijan tuotoksia. (Hirsjärvi & Huranen 2011, 231–233.)

Luotettavuuden arviointi tapahtuu laadun ja luotettavuuden tarkkailun avulla. Tutkimuksen luotettavuudella tarkoitetaan tutkimustulosten ja tutkittavan todellisuuden mahdollisimman hyvää vastaavuutta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tutkimusaineiston kerääminen, tallentaminen, kirjaaminen ja luokittelu on hoidettu asianmukaisella varmuudella ja tarkkuudella. (Hirsjärvi & Huranen 2011, 231–233.)

Triangulaatio

Tutkimustulosten keräämisessä on käytetty sekä kyselylomaketta että haastattelua, jolloin kyseessä on menetelmätriangulaatio. Näiden molempien menetelmien käytöllä voidaan tarkentaa tutkimuksen validiutta. Triangulaatio on siis nimitys määrällisen ja laadullisen tutkimuksen yhdistelylle. (Mt., 233.) Tässä tutkimuksessa oli käytössä menetelmätriangulaatio. Pääpaino tutkimuksessa oli Tilitoimisto Oy:n asiakkaihin suunnatussa tutkimuksessa, mutta henkilökunnalle teetetystä tutkimuksesta haettiin täydentäviä tietoja tutkimustuloksiin.

Validius

Validiteetilla mitataan tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä. Tämä tarkoittaa, että tutkimuksessa käytetyillä mittareilla ja tutkimusmenetelmillä on mitattu niitä asioita, joita oli tarkoituskin mitata. Mittarit ja menetelmät eivät välttämättä vastaa aina todellisuutta, jos esimerkiksi kyselylomakkeen kysymykset tulkitaan eri tavoin. (Hirsjärvi ym. 2009, 232.) Tässä tutkimuksessa validius toteutui hyvin, sillä kyselylomakkeen ja haastatteluiden kysymyksillä saatiin tutkimusongelmiin vastaukset. Testasin kyselylomakkeen etukäteen myös muutamilla ystävilläni ja näin pystyin korjaamaan väärinymmärretyt kysymykset. Avointen kysymysten kohdalla tämä oli haasta-

vaa, mutta pyrin asettamaan kysymykset niin, että ne olivat selkeästi ymmärrettävissä.

Haastattelutilanteissa selitin haastateltaville, mitä tietyt asiat tarkoittivat, jotta väärinymmärryksiltä vältyttäisiin. Haastattelut toteutin puolistrukturoituina haastatteluina, ja näin pystyin takaamaan sen että en johdatellut haastateltavia vastaamaan tietyllä tavalla. Tein myös muutaman esihaastattelun, jonka avulla pystyin vielä hioimaan haastattelukysymyksiä.

Uskottavuus ja siirrettävyys

Uskottavuudella tarkoitetaan luotettavuuden kriteerinä sitä, että tutkijan ja tutkittavien käsitykset tutkimuskohteesta ovat yhtenäiset (Eskola ym. 1998, 212). Tässä tutkimuksessa uskottavuus on saavutettu kyselylomakkeen selkeällä rakenteella ja yksiselitteisyydellä. Näin sekä tutkijan että tutkittavan käsitykset tutkimuskohteesta ovat yhtenäiset (ks. liite 1). Tutkimuksen haastatteluosuudessa uskottavuus on toteutettu helposti ymmärrettävillä haastattelukysymyksillä, jolloin tulkinnanvaraa ei jäänyt (ks. liite 2). Annoin myös haastateltavien itse nähdä analyysini haastatteluista, ja heidän mielestään analyysi vastasi hyvin heidän näkemyksiään ja kokemuksiaan.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan tutkimuksen yleistettävyyttä (Eskola ym. 1998, 212–213). Tämä tutkimus voisi olla yleistettävissä, sillä samankokoisia tilitoimistoja on Suomessa paljon. Näiden tilitoimistojen asiakaskunta koostuu luultavasti hyvin samankokoisista eri yritysmuotojen yrityksistä, joten vastaavuus tutkimustuloksien samankaltaisuuteen olisi muualla Suomessa luultavasti samansuuntainen.

Myös henkilökunnan puolelta siirrettävyys toteutuisi luultavasti melko hyvin, koska tilitoimistojen henkilökunta koostunee saman-ikäisistä kirjanpitäjistä. Näin ollen voisi kuvitella että samanlaisia ajatuksia ja näkemyksiä voisi tulla esille muissakin saman kokoluokan tilitoimistoissa. Siirrettävyys on kuitenkin todella vaikea luotettavuuden tarkastelun osa opinnäytetöissä, koska opinnäytetyöt ovat usein muodoltaan pienempiä tutkimuksia ja palvelevat tietyn yrityksen tarpeita ja koska ei ole edes tarkoitus edes tuottaa kovin yleistettävää tietoa.

Varmuus

Tutkimuksen varmuudella tarkoitetaan tutkimuksen luotettavuuden tarkastelua ennakoasenteiden kautta. Ennakoasenteita tutkitaan tutkijan näkökulmasta. Tutkijan omat ennakkokäsitykset ja näkemykset eivät saa vaikuttaa tutkimukseen millään tavoin. Tutkimus on aina kuitenkin tutkijan tulkinta kerätystä aineistosta, joten aineisto on dokumentoitava niin että toiset tutkijat voivat tehdä aineistosta samankaltaisia analyysejä ja johtopäätöksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 188–189.)

Asiakkaille teetetyn tutkimuksen aineisto kerättiin kirjallisesti ja vastaukset dokumentoitiin Microsoft Excel -nimiseen ohjelmaan. Näin onnistuttiin saamaan asiakailta vastaukset, joihin eivät vaikuttaneet minun ennakkokäsitykset. Vastaukset on myös tallennettu useammalle tietovälineelle, jonka avulla vastausten myöhäisempi tarkastelua on mahdollista.

Haastattelut on tallennettu ääninauhoitteina, jolloin vastausten myöhäisempi tarkastelu onnistui erinomaisesti. Pyrin haastattelutilanteissa itse olemaan neutraali ja esittämään kysymykset niin, etteivät mielipiteeni ja ajatukseni sähköisestä taloushallinnosta paljastu. Tämä oli erittäin vaikeaa, koska monissa haastattelutilanteissa olisi mieli tehnyt esittää jatkokysymyksiä, jotka taas olisivat olleet liian johdattelevia. Onnistuin kuitenkin pysymään haastattelurungossa, jolloin ennakoasenteeni eivät tulleet julki. Haastateltavat olivat työtovereitani, joista yksi oli myös äitini. Äidin haastattelu oli ehdottomasti haastavin, sillä joka hetki täytyi muistuttaa itseään siitä, että edetään haastattelurungon mukaisessa järjestyksessä ja lisäkysymyksiä ei tehdä. Valitsin haastattelutavaksi puolistrukturoidut haastattelut tietoisesti, sillä näin haastattelurungon mukaan oli helppo edetä. Tutkimuksen varmuuden tarkastelun avulla tämä tutkimus voidaan todeta luotettavaksi.

Vahvistuvuus

Tutkimuksen vahvistuvuudella tarkoitetaan tutkimuksen tulosten ja niistä tehtyjen johtopäätösten verrattavuutta toisiinsa ja muihin samanlaisiin tutkimuksiin (Hirsjärvi & Hurme 2001, 188). Tutkimustulosten verrattavuuden tarkastelu osoitti mielestäni sen, että johtopäätökset ovat tehty tulosten pojalta. Tältä osin vahvistuvuus toteutuu hyvin.

Samankaltaisiin tutkimustuloksiin vertaaminen on tässä tutkimuksessa todella hankalaa. Pääkaupunkiseudulla on tehty tutkimus siitä, mitkä ovat pääkaupunkialueen yritysten mielestä haasteita/esteitä sähköiseen taloushallintoon siirtymisessä. Tässä tutkimuksessa tutkittiin osittain samoja asioita, kuin pääkaupunkiseudulla tehdyssä tutkimuksessa, joten näin ollen tutkimustuloksetkin ovat osaltaan samankaltaisia. Samankaltaisuutta oli hieman havaittavissa myös Gullkvistin tutkimusten tuloksiin, joten tutkimuksen vahvistuvuus luotettavuuden kriteerinä toteutuu kohtalaisesti.

Eettisyys

Eettisyyden tutkinta alkaa jo tutkimusaiheen valinnasta, sillä aiheen valinnan yhteydessä täytyy pohtia, kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi koko tutkimus tehdään. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 26). Tämä tutkimus toteutettiin yhteistyössä Tilitoimisto Oy:n kanssa ja tutkimus tehtiin Tilitoimiston halusta. Tutkimuksen tavoitteena oli palvella mahdollisimman hyvin tutkimuksen toimeksiantaja tarpeita, toiveita ja toteuttamistapoja.

Myös haastateltavien valinnassa on huomioitava eettisyys. Kun tutkimuskohteena ovat ihmiset, täytyy muistaa ihmisarvon kunnioittaminen. Hyvä tutkimuskäytäntö on käytävä läpi huolellisesti ennen haastattelutilannetta. Hyvä tutkimuskäytäntö tarkoittaa, että haastateltava antaa tutkimukseen osallistumisestaan asiaan perehtyneesti suostumuksen. Tämän avulla on tarkoitus estää tutkittavan manipulointi. Perehtyneisyydellä tarkoitetaan, että haastateltavalle kerrotaan ennen haastattelua kaikki olennainen tieto haastattelusta, ja haastateltavan on kyettävä ymmärtämään annettu informaatio. Haastateltavien henkilöiden suostumusta on syytä pohtia eettisestä näkökulmasta myös ajattelemalla, milloin suostuttelu loppuu ja pakottaminen alkaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 24–25.)

Asiakasyritysten kohdalla eettisyys toteutui hyvin, sillä vastaaminen oli täysin vapaaehtoista ja vastaaminen tapahtui anonyyminä. Kyselylomaketta laatiessani mietin arvontapalkintoa taatakseni vastausten paremman takaisin saannin. En kuitenkaan loppujen lopuksi halunnut toteuttaa arvontaa, sillä mielestäni se olisi väärentänyt tuloksia ja kyselyyn vastaaminen ei enää olisi ollut täysin vapaaehtoista eikä myös-

kään eettistä. Kyselyyn sai vastata anonyymisti ja kyselyyn osallistujille kerrottiin kyselylomakkeen alussa kyselyn tarkoitus.

Haastateltavien osalta eettisyyden tarkastelu onkin huomattavasti hankalampaa. Henkilökunta sai osallistua kyselyyn vapaaehtoisesti, mutta Tilitoimisto Oy:n henkilökunta koostuu ainoastaan viidestä henkilöstä, minkä vuoksi haastattelusta kieltäytyminen olisi ollut hankalaa. Henkilökunnan kohdalla oli mukava huomata, että ketään ei tarvinnut erikseen yrittää suostutella haastatteluun, mutta toisaalta olisiko kukaan uskaltanutkaan kieltäytyä haastattelusta pienessä työyhteisössä.

Haastatteluiden alussa kerroin, mitä varten haastattelin ja selitin pääpiirteittäin tärkeät asiat, jotta molemmat ymmärtäisimme samalla tavalla, miten aineistoa tullaan käsittelemään. Henkilökunta sai osallistua haastatteluun nimettömästi, ja pidin huolen ääninauhojen asianmukaisesta säilytyksestä, jolloin salassapito toteutui. Haastatteluiden kohdalla eettisyys toteutui siis pääpiirteittäin hyvin, mutta haastattelut eivät kuitenkaan olleet mielestäni täysin oikeanlaisia eettiseltä kannalta tarkasteltuna.

8 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Postitse lähetetty kysely tehtiin Tilitoimisto Oy:n asiakasyrityksille. Kysely lähetettiin yhteensä sadalle yritykselle. Vastauksia tuli takaisin yhteensä 40 kpl, joista hylättiin 5. Näin ollen tulokset analysoitiin 35 kyselylomakkeen vastauksista, jolloin vastausprosentti oli 35 %. Aavistelin jo ennen koko kyselylomakkeen postitusta, että vastausprosentti jäisi alhaiseksi, minkä vuoksi päätin haastatella myös henkilökuntaa ja selvittää heidän mielipiteitään sähköisestä taloushallinnosta.

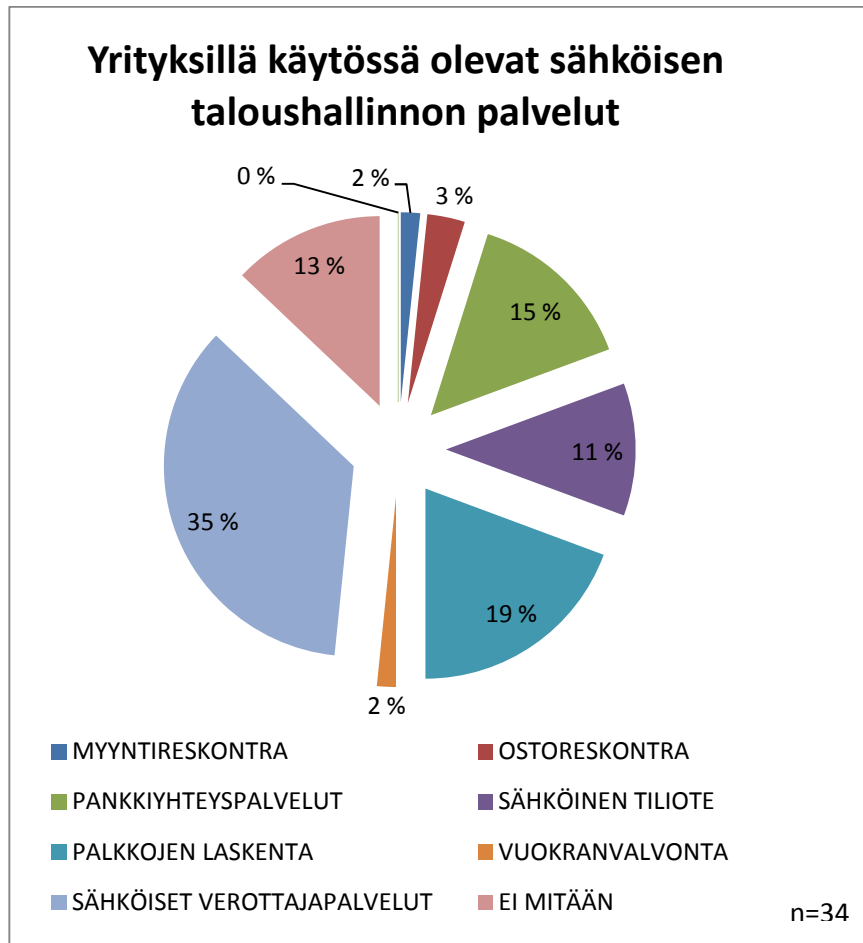
Tässä luvussa on esitelty tutkimuksen tulokset. Ensimmäisessä alaluvussa on käyty läpi niitä tuloksia, jotka on saatu asiakkaiden kyselylomakkeiden analyyseista. Toisessa alaluvussa on taas esitelty henkilökunnan haastatteluiden pohjalta analysoituja tuloksia. Tulokset on esitetty asiakasyritysten kohdalla suurimmalta osin erilaisina taulukoina mm. ympyrä- ja pylväsdiagrammien avulla. Henkilökunnan haastattelut on esitetty kerronnallisesti. Asiakkaille teetetty kyselylomake löytyy liitteestä 1, ja henkilökunnan haastattelun runko löytyy liitteestä 2.

8.1 Asiakkaiden näkemykset sähköisestä taloushallinnosta

Asiakasyritysten vastuksia analysoitaessa osasta vastauksista kävi ilmi, ettei kyselyyn oltu paneuduttu ajatuksella. Tästä johtuen vastauksista hylättiin yhteensä viisi. Tarkemmat kriteerit hylkäämisille löytyvät luvusta 7.3. Vastausprosentti asiakasyritysten keskuudessa oli siis 35 %, joka on kattava otos, minkä vuoksi johtopäätösten tekeminen oli mahdollista.

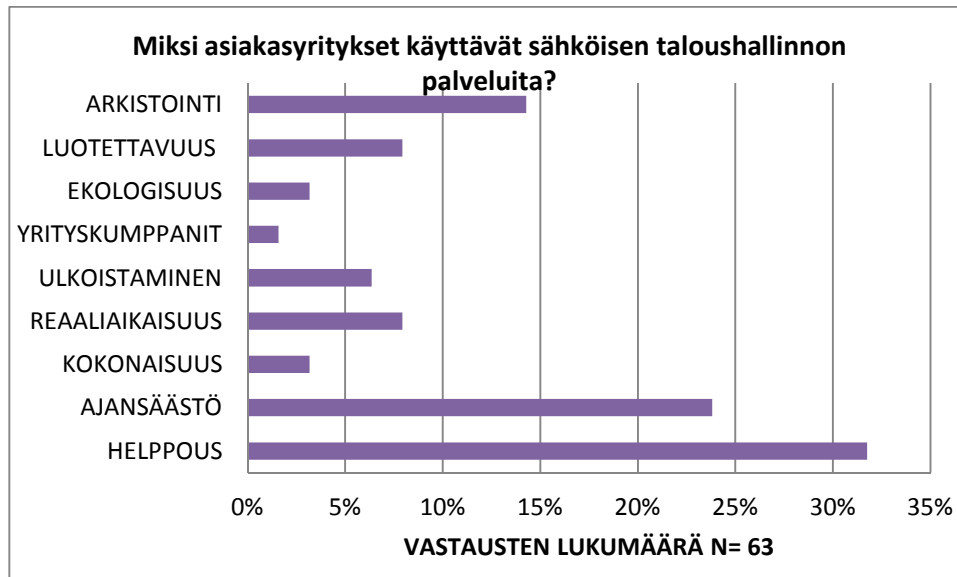
Vastaajien ikäjakaumasta voidaan todeta, että yli puolet vastaajista oli päälle 51-vuotiaita ja ainoastaan 20 % vastaajista oli alle 40-vuotiaita. Toimialoista mainittakoon, että 52 % oli joko toiminimiä tai henkilöyhtiöitä, ja 43 % oli osakeyhtiötä. Liikenvaihdon kannalta tarkasteltuna alle 500 000 liikavaihdon omaavia yrityksiä oli vastavasti yhteensä 85 %. Suurin osa vastaajista oli siis pienien yritysten edustajia, mistä kieli myös henkilökunnan kokoluokka, 91 % yrityksistä työllisti 1-5 henkilöä. Tässä luvussa esitetyt prosenttijakaumat on laskettu 35 vastaajan keskuudesta.

Kuvio 3 on ympyrädiagrammi niistä sähköisen taloushallinnon palveluista, joita asiakkailla on tällä hetkellä käytössään. Taulukon perusteella voidaan todeta, että käytössä olevien palveluiden määrä on vähäistä. Johtopäätöksissä on pohdittu tähän tutkimustulokseen liittyen sitä, minkä tähden sähköisen taloushallinnon palveluita ei käytetä, ja sitä, miten tämä tilanne tulee tulevaisuudessa muuttumaan.

KUVIO 3. Asiakasyritysten käyttämät sähköisen taloushallinnon palvelut

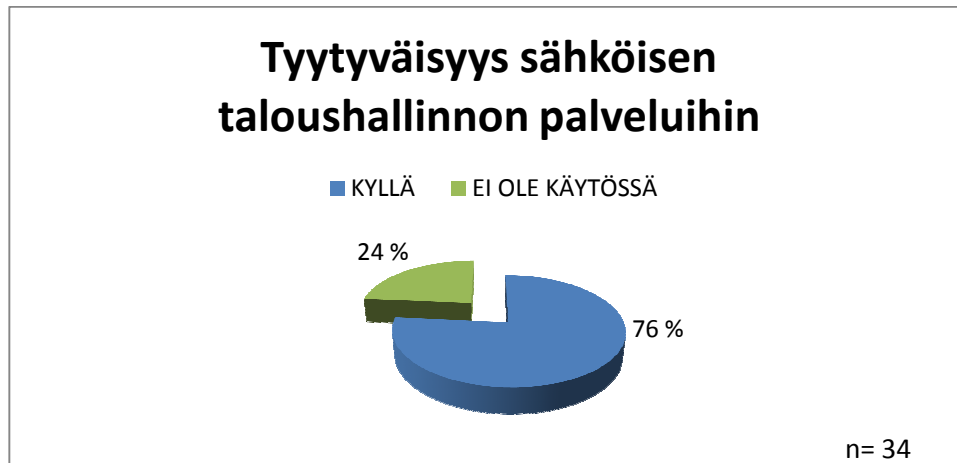
Tilitoimisto Oy:n asiakkailla on eniten kuvio 3 mukaan käytössään sähköisiä verottajapalveluita, sillä vastaajista yhteensä 35 %:lla on käytössään nämä palvelut. Palkkojen laskentapalvelua ympyrädiagrammin mukaan käyttää Tilitoimiston asiakkaista yhteensä 19 %. Tällä hetkellä vähiten käytetyt palvelut ovat taas myyntireskontra 3 %, ostoreskontra 2 % ja vuokranvalvonta 2 %.

KUVIO 4. Miksi asiakasyritykset käyttävät sähköisen taloushallinnon palveluita?

Vastauksia tähän kysymykseen tuli yhteensä 63 kappaletta, sillä vastausvaihtoehdoista sai valita useamman. Se, miksi asiakasyritykset käyttävät sähköisen taloushallinnon palveluita selviää siis yllä olevasta kuviosta. Suurimmat syyt sähköisen taloushallinnon palveluiden käytölle ovat vastaajien mukaan helppous ja ajansäästö. Sähköisen taloushallinnon kannalta olennaista on myös, että lähes 15 % käytti sähköisen taloushallinnon palveluita arkistoinnin vuoksi.

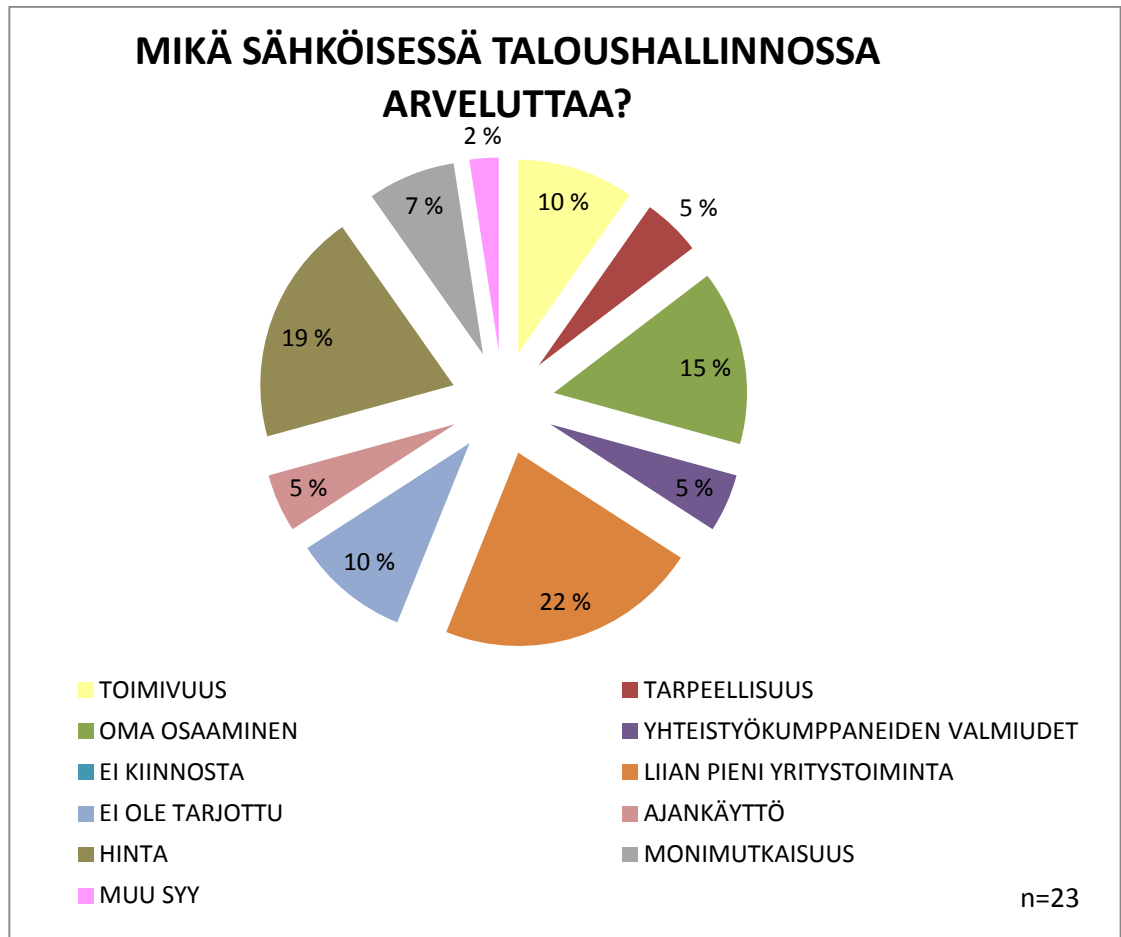
Sähköiseen taloushallintoon liitetään usein myös käsite ekologisuus, mutta vastanneista alle 5 % käytti palveluita ekologisuuden vuoksi. Yrityskumppaneiden tähden sähköistä taloushallintoa käyttää vain muutama prosentti vastaajista, mutta tulevaisuudessa tämä prosentti tulee luultavasti olemaan huomattavasti suurempi, sillä monet yritykset ovat jo nyt siirtyneet lähettämään ja vastaanottamaan sähköisiä laskuja. Vastanneista alle 10 % käyttää palveluita ulkoistamisen vuoksi, millä tarkoitetaan tässä sitä, että kaikki palvelut on ulkoistettu tilitoimiston hoidettavaksi asiantuntevuuden ja ammattitaidon vuoksi.

KUVIO 5. Tyytyväisyys sähköisen taloushallinnon palveluihin

Yllä olevassa kuviossa on kuvattu, miten tyytyväisiä asiakasyritykset ovat käytössä oleviin sähköisen taloushallinnon palveluihin. Halusin esittää tulokset ympyrädiagrammin muodossa, jotta tämän tutkimuksen lukevat yritysten edustajat konkreettisesti havainnoisivat sen, miten tyytyväisiä yritykset ovat käyttämiinsä sähköisen taloushallinnon palveluihin. Kuvion mukaan siis 76 % vastanneista on tyytyväisiä käytössä oleviin sähköisen taloushallinnon palveluihin. Tästä kuviosta on havaittavissa myös se fakta, että Tilitoimisto Oy:n asiakkaista yli 20 %:lla ei ole käytössään vielä minkäänlaisia sähköisen taloushallinnon palveluita.

Kuviossa 6 on esitelty ne seikat, jotka vastanneita arveluttavat sähköisessä taloushallinnossa. Tämän avulla on pyritty selittämään osaltaan sitä, miksi sähköistä taloushallintoa ei haluta käyttää. Johtopäätöksissä on pohdittu, miksi nämä seikat yrittäjiä arveluttavat ja mikä olisi ratkaisu näihin ongelmiin.

KUVIO 6. Mikä sähköisessä taloushallinnossa arveluttaa asiakasyrityksiä?

Kuvion 6 otsikossa esitettyyn kysymykseen vastasi ainoastaan 23 henkilöä, joten mitään suuria johtopäätöksiä ei tämän kysymyksen pohjalta voida tehdä. Kuviosta kuitenkin näkee, että suurin syy siihen ettei sähköistä taloushallintoa haluta käyttää, on liian pieni yritystoiminta. Pienestä yritystoiminnasta kertovat myös tutkimustulosten alussa esitellyt taustatiedot. Jos kyselyyn olisi saatu enemmän isoja yrityksiä osallistumaan, niin tämän kuvion tulokset olisivat voineet olla aivan erilaiset.

Kuviosta 6 voi päätellä myös sen, että arveluttamiseen liittyvät seikat ovat jakautuneet hyvin tasaisesti, eli jokaisella on hieman omat syynsä siihen, mikä sähköisessä taloushallinto arveluttaa. Erikseen halutaan tässä yhteydessä mainita, että omaa osaamista epäili 15 % vastanneista ja sähköisen taloushallinnon hinta arvelutti taas 19 %:a vastanneista. Oli myös erittäin positiivista nähdä, että vain 5 % vastanneista epäili tarpeellisuutta.

ERI YRITYSMUODOT	TMI	AY, KY	OY	YHDISTYS
TOIMIVUUS			3	1
TARPEELLISUUS		1	1	
OMA OSAAMINEN		2	3	1
YHTEISTYÖKUMPPANEIDEN VALMIUDET		2		
EI KIINNOSTA				
LIIAN PIENI YRITYSTOIMINTA	1	4	4	
EI OLE TARJOTTU	1	1	2	
AJANKÄYTTÖ			1	1
HINTA	2	1	4	1
MONIMUTKAISUUS			3	
MUU			1	
VASTAUSTEN MÄÄRÄ N=41	4	11	22	4

TAULUKKO 1. Sähköisen taloushallinnon käyttämättömyyden syyt

Yllä olevassa taulukossa on eritelty yritysmuodoittain ne syyt, miksi sähköistä taloushallintoa ei haluta käyttää. Yleisesti sähköisen taloushallinnon käyttämättömyyden syyt on esitelty kuviossa 6. En nosta yllä olevasta taulukosta mitään erityistä esille, sillä jokainen lukija voi itse tehdä omat havainnot taulukosta.

Asiakkaalle suunnatun kyselylomakkeen viimeisen rastiruutuun kysymyksen avulla oli tarkoitus selvittää asiakasyritysten kiinnostusta siirtyä sähköiseen taloushallintoon. Vastaajajoukko koostui 27 vastaajasta, ja vain 26 % oli kiinnostunut sähköisestä taloushallinnosta. Vastaajista 37 %:a sähköinen taloushallinto kiinnostaisi ehkä, ja samann verran oli myös vastaajia, joita sähköinen taloushallinto ei kiinnostanut lainkaan.

Huolestuttavaa on mielestäni tämän tuloksen pohjalta huomata, että lähes 40 %:a asiakasyrityksistä sähköinen taloushallinto ei kiinnostanut lainkaan. Ei-kiinnostuneiden -osuutta voidaan selittää osaltaan taustatietojen sekä kuvion 6 avulla. Vastaajien ikä vaikuttaa osaltaan tähän tutkimustulokseen, ja tietenkin myös kuvion 6 mukaisesti esimerkiksi liian pieni yritystoiminta vaikuttaa kiinnostuksen määrään. Onneksi kuitenkin tämän tuloksen pohjalta voidaan todeta, että yli 60 % vastanneista sähköinen taloushallinto kiinnostaa edes hieman.

Avointen kysymysten analyysissä ei siis lähdetty luokittelemaan vastauksia tiettyihin luokkiin ja esittämään saatuja tuloksia prosentteina. Perustelut tälle löytyvät tutki-

muksen luvusta 7.3. Ensimmäinen asiakasyrityksille teetetty avoin kysymys oli: ”Mitä sähköinen taloushallinto mielestäsi tarkoittaa?” Tähän vastauksia tuli laidasta laitaan. Joillekin sähköinen taloushallinto tarkoitti asioiden hoitamista Internetin kautta, ja toisille sähköinen taloushallinto oli taas reaaliaikaisuutta ja paperisodan vähenemistä.

Kysymys oli haastava, mikä vaikutti heti vastaajamäärään, sillä vain 20 henkilöä vastasi kysymykseen. Sähköinen taloushallinto tarkoittaa jokaiselle vastaajalle hieman eri asiaa, eikä yhtä pätevää määritelmää käsitteelle edes ole olemassa. Kysymyksen pohjalta voidaan kuitenkin todeta, että suurin osa vastanneista näkee sähköisen taloushallinnon vain joko asioiden hoitamisena Internetin kautta, reaaliaikaisuutena tai verkkolaskuina.

Toinen avoin kysymys kuului: ” Mitä hyötyjä toivoisitte saavanne sähköisestä taloushallinnosta?” Tähän kysymykseen vastaajia oli ainoastaan 8 henkilöä, mikä on todella harmillista. Mielestäni tämä avoin kysymys oli onnistunut ja tärkeä tämän tutkimuksen kannalta. Näissä kahdeksassa vastauksessa oli kuitenkin yhtenäisiä piirteitä paljon, minkä vuoksi myös tämä kysymys haluttiin ottaa esille tutkimustuloksissa. Sähköiseltä taloushallinnolta toivottiin jokaisessa vastauksessa jotain seuraavista:

- 1 ajansäästöä
- 2 kustannustehokkuutta
- 3 nopeutta
- 4 reaaliaikaisuutta

8.2 Henkilökunnan näkemykset sähköisestä taloushallinnosta

Henkilökunnan mielipiteitä selvitettiin tutkimuksessa haastatteluiden avulla, joihin koko henkilökunta osallistui. Haastatteluiden alussa oli kolme kysymystä, joilla kartoitettiin taustatietoja. Taustatietojen valossa voidaan todeta, että henkilökunta koostuu 5 naisesta. Vastaajat olivat iältään noin 30–50-vuotiaita ja työskennelleet Tilitoimisto Oy:ssä erimittaisissa työsuhteissa. Pisimpään oli työskennelty yli 20 vuotta ja kaikki loput työntekijät olivat työskennelleet useamman vuoden, mikä helpotti haas-

tattelun tekemistä, sillä jokaisella oli jo joitain kokemuksia sähköisestä taloushallinnosta.

Tilitoimisto Oy:n henkilökunnalle teetetyin haastattelun ensimmäinen sähköiseen taloushallintoon liittyvä kysymys oli ” Mitä sähköinen taloushallinto mielestäsi tarkoittaa? ”Sähköinen taloushallinto tarkoittaa henkilökunnan mielestä paperittomuutta, automatisoituja kirjauksia ja reaaliaikaisuutta. Vertailtaessa henkilökunnan näkemyksiä asiakkaiden näkemyksiin, voidaan todeta samankaltaisuutta siltä osin, että molemmat näkevät sähköisen taloushallinnon reaaliaikaisena asiana ja paperittomuutena. Kuitenkin henkilökunnan vastaukset olivat yhtenäisemmät kuin asiakkaiden vastaukset. Henkilökunnan vastauksista paistoi läpi ammatillinen näkemys asioihin, ja henkilökunta osasikin eritellä tarkemmin sen, mistä sähköinen taloushallinto oikein koostuu.

Tiedusteltaessa henkilökunnalta käytössä olevien sähköisten palveluiden määrä asiakasyritysten keskuudessa, oli ensinnäkin mielenkiintoista huomata, että osa henkilökunnasta ei miellä sähköiseksi taloushallinnon palveluksi sähköisiä tiliotteita. Tämän voi päätellä siitä, että vain muutama työntekijä luotteli sähköiset tiliotteet käytössä oleviin palveluihin. Toisaalta sähköinen tiliote voidaan nykyään nähdä niin automaattisena asiana, ettei sitä osata enää mieltää kuuluvaksi sähköiseen taloushallintoon.

Käytössä oleviin sähköisen taloushallinnon palveluihin, ei ole otettu lainkaan mukaan verottajan kanssa toimivia sähköisen taloushallinnon palveluita, sillä suurimmalta osin kaikilla kuukausittain tehtävillä asiakkailla on tämä palvelu käytössään. Tämän kysymyksen avulla oli mukava huomata myös yhtäläisyyksiä asiakkaiden kyselyn kanssa. Kuviossa 3 on ympyrädiagrammia hyväksikäyttäen esitetty palvelut, joita asiakasyritykset omasta mielestään käyttävät. Jos henkilökunnan vastaukset tästä kysymystä laittaisi ympyrädiagrammin muotoon, tulokset olisivat hyvin yhtenäiset kuvion kanssa.

Kysyttäessä henkilökunnalta, miten sähköinen taloushallinto on vaikuttanut työtehtäviin, olivat vastaukset hyvin erisuuntaiset. Yhtenäistä vastuksissa oli kuitenkin se, että sähköinen taloushallinto on nopeuttanut työntekoa ja päällekkäisten työvaihei-

den määrä on vähentynyt. Automaattisten kirjauksien ja sähköisten tilotteiden myötä itse kirjaustyö on vähentynyt, mutta tilalle on tullut tarkastustyötä.

Tärkein kysymys tutkimusongelman selvittämisen kannalta oli: ”Mikä sähköisessä taloushallinnossa arveluttaa?” Henkilökunnasta suurinta osaa arvelutti oma osaaminen, mutta samalla haastateltavat korostivat käytännön kautta oppimista. Haastateltuiden pohjalta voidaan todeta, että henkilökuntaa ei sähköisessä taloushallinnossa arveluta niinkään mikään juuri sähköiseen taloushallintoon liittyvä. Enemminkin arveluttivat Internet-yhteydet, järjestelmien kaatumiset ja tietoturvariski. Oli todella positiivista, ettei sähköisestä taloushallinnosta itsessään löydetty mitään arveluttavaa, vaan arveluttavat asiat löydettiin siihen liittyvistä asioista.

Asiakasyrityksiltä kysyttiin myös, mikä sähköisessä taloushallinnossa arveluttaa. Tähän liittyvät tulokset on esitelty kuviossa 6 ja taulukossa 1. Tässäkin kysymyksessä on nähtävillä yhtenäisyyksiä henkilökunnan kanssa. Suurta joukkoa tähän kysymykseen vastanneista arvelutti sähköisessä taloushallinnossa oma osaaminen. Se, miksi oma osaaminen nousi vastauksista esille sekä henkilökunnan että asiakasyritysten kohdalla, selittyy varmasti osittain taustatietojen kautta. Pitkään käytettyjen työtapojen muuttaminen on hidas prosessi.

Asiakasyrityksiä epäilytti toiseksi eniten sähköisen taloushallinnon hintapuoli. Olikin ilo huomata, että kehitysehdotuksia kysyttäessä henkilökunnalta monet lähtisivät kehittämään sähköisen taloushallinnon hintapuolta, jos se jotenkin olisi mahdollista. Ohjelmistotalojen tarjoamat palvelut ovat tällä hetkellä vielä niin kalliita, etteivät henkilökunnan mielestä pienet yritykset saa siitä tarvittavaa hyötyä. Toinen asia, mitä suurin osa henkilökunnasta lähtisi kehittämään, on sähköisen taloushallinnon yksinkertaistaminen, jotta vanhoihin toimintatapoihin jämähtäneet yrittäjät (ja kirjanpitäjät) saataisiin innostumaan sähköisen taloushallinnon palveluista.

Henkilökunnan mielestä sähköisen taloushallinnon palveluista hyötyvät tällä hetkellä vain isot yritykset. Kuitenkin osa haastateltavista suosittelisi etenkin sähköisiä tilotteita kaikille ja myyntireskontraa yrittäjille, jotka laskuttavat usein. Tämäkin voidaan osittain kytkeä siihen faktaan, että sähköinen taloushallinto nähdään liian kalliina investointina.

Tutkimusongelmaan liittyen oli mielestäni tärkeä selvittää myös se ovatko Tilitoimisto Oy:n työntekijät saaneet tarpeeksi koulutusta, jotta osaisivat käyttää ja markkinoida sähköisen taloushallinnon palveluita. Haastatteluiden pohjalta voidaan todeta, ettei koulutusta ole saatu, eikä sähköistä taloushallintoa osata markkinoida. Herääkin vain kysymys, miten Tilitoimisto Oy:ssä kuvitellaan että asiakkaat siirtyisivät sähköisen taloushallinnon pariin, jos sitä ei osata henkilökunnan keskuudessa kunnolla käyttää eikä siis silloin markkinoidakaan asiakkaille.

Viimeisenä asiana haastattelussa selvitettiin sähköisen taloushallinnon tulevaisuutta. Kolme viidestä vastanneesta ei nähnyt sähköistä taloushallintoa vielä kymmenenkään vuoden päästä kovin suurena asiana. Näiden kolmen vastaajan arviot vaihtelivat 10–30 %, kun kysyttiin sähköisten palveluiden määrää asiakasyritysten keskuudessa 10 vuoden kuluttua. Mielestäni jo tämä kertoo osittain siitä, että sähköistä taloushallintoa ei osata vielä nähdä osana tulevaisuutta. Kaksi haastateltavista oli kuitenkin vahvasti sitä mieltä, että tulevaisuudessa suurin osa asiakkaista käyttää sähköisen taloushallinnon palveluita.

9 POHDINTA

Olen kuullut erään opettajan joskus sanoneen, että tutkimus ei ole mitään ilman kattavaa pohdintaa ja johtopäätöksiä. Tutkimusongelmana oli selvittää, miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetä ja mitä sähköisessä taloushallinnossa olisi oltava, jotta se otettaisiin yritysten käyttötavaksi? Selvitin tässä tutkimuksessa myös sitä, miksi sähköistä taloushallintoa ylipäättänsä käytetään. Tähän liittyvät asiat selvitin, jotta löytäisin tutkimusongelmiini mahdollisimman kattavat vastaukset.

Tässä tutkimuksessa tutkin myös sitä mikä henkilökuntaa sähköisessä taloushallinnossa arveluttaa ja miten sähköinen taloushallinto on vaikuttanut henkilökunnan työskentelytapoihin. Henkilökunnan näkemyksiä sähköisestä taloushallinnosta selvitettiin, jotta saataisiin tutkimusongelmiin kattavat vastaukset ja jotta saataisiin kokonaiskuva sähköisen taloushallinnon käyttämättömyyden syistä. Tässä luvussa onkin nyt esitelty tulosten pohjalta saatuja johtopäätöksiä, sekä pohdittu tutkimuksen lii-

tettävyyttä tietopohjaan. Viimeisenä asiana on pohdittu myös sitä, mitä tulevaisuus mahdollisesti tuo tullessaan.

9.1 Tutkimuksen pohdinta

Johtopäätökset asiakasyritysten tulosten pohjalta

Tärkeimmät syyt siihen, miksi sähköistä taloushallintoa ei yrityksessä käytetä, on esitelty seuraavassa. Johtopäätökset ovat täysin omia tulkintojani tutkimustuloksista, joskin niihin on haettu tutkimuksen viitekehyksestä vahvistavia faktoja. Teorian ja tutkimustulosten yhtenäisyyttä on kuitenkin vielä pohdittu erikseen luvussa 9.2.

Tuloksien tarkastelusta ensimmäisenä asiana nousi esille se fakta, etteivät asiakasyritykset tiedä sähköisestä taloushallinnosta oikeistaan mitään. Sähköinen taloushallinto nähdään tutkimuksen mukaan asioiden hoitamisena Internetin kautta tai paperittomuutena. Sähköistä taloushallintoa ei osata siis hahmottaa kokonaisuutena, joka koostuu pienemmistä palikoista. Jo vastausten hylkääminen ja vastausprosentti kielivät siitä, etteivät asiakasyritykset ymmärrä, mitä sähköinen taloushallinto tarkoittaa. Asiakkaiden tietämättömydestä kertoo myös tutkimuksen kuvio 5. Kuviossa on asiakasyritysten näkemysten pohjalta esitelty käytössä olevat sähköisen taloushallinnon palvelut. Kaikki kyselyyn osallistuneet eivät osanneet vastata kysymykseen, jonka pohjalta kuvio 5 on rakennettu.

Viitekehyksen toisessa luvussa on määritelty sähköinen taloushallinto. Luvussa 2.1 on mainittu, että sähköinen taloushallinto nähdään usein vain yksittäisinä asioina, eikä sitä osata hahmottaa kokonaisuudeksi. Tämä teorian näkemys on täysin yhtenäinen tulkintoihin, joita tämän tutkimuksen pohjalta on tehty. Toisessa luvussa on määritelty tarkemmin myös se, mitä taloushallinto tarkoittaa ja mainittu että sähköinen taloushallinto tarkoittaa jokaiselle hieman eri asiaa. Riippuu siis täysin siitä, miltä kantilta sähköistä taloushallintoa tarkastellaan. Kuitenkin asiakasyritysten vastaukset olivat niin abstrakteja, että tietämättömyys paistoi läpi.

Asiakasyrityksiin liittyvät tutkimustulokset on esitelty luvussa 8.1. Tuloksissa on listattu asiat, joita sähköisestä taloushallinnosta toivottaisiin oleva, jotta sitä käytettäisiin.

Suurimmalta osin sähköisestä taloushallinnosta toivottiin kustannustehokkuutta, nopeutta, ajansäästöä ja reaaliaikaisuutta. Mielestäni kustannustehokkuuteen ja reaaliaikaisuuteen vaikuttaa osaltaan myös maailmalla vallitseva tilanne. Jok'ikisessä yrityksessä ovat menossa säästöajat. Näin ollen myös taloushallinnon osa-alueista haluttaisiin tehdä säästötoimenpiteitä.

Viitekehyksen luvussa 5 on käyty läpi sähköisen taloushallinnon eri osa-alueet. Nämä läpi käydyt osa-alueet ovat ostoreskontra, myyntireskontra, kirjanpito, palkanlaskenta, arkistointi ja raportointi. Näiden osa-alueiden avulla on saavutettavissa jokainen neljästä asiasta, joita sähköiseltä taloushallinnolta toivottiin. Sähköinen taloushallinto tarjoaa ajansäästöön mahdollisuuden siltä osin, että päällekkäiset työvaiheet saadaan karsittua pois, jolloin yrittäjät voivat keskittää ajankäytön uudelleen. Jos yrittäjät ottaisivat käyttöönsä esimerkiksi ostoreskontran ja ostolaskujen sähköisen kierrätyksen, hoituisivat laskut Tilitoimisto Oy:n kautta aina maksamista myöten, jolloin aikaa vapautuisi muuhun.

Kustannustehokkuutta voisi yrittää saavuttaa sovellusvuokrauksen kautta, jolloin kustannuksia kertyy ainoastaan sovellusvuokrauksen kuukausimaksusta. Kuitenkin vastaajista yli 55 prosenttia oli iältään päälle viisikymppisiä, joten luultavasti sovellusvuokraus ei ole vaihtoehto kustannustehokkuutta etsittäessä. Vastaajien keski-ikä perusteella kustannustehokkuus täytyisi luultavasti löytää muista yrityksen kuluista, sillä uskon, että tämän ikäluokan ihmiset haluavat hoitaa asiansa niin kuin ne on aina ennenkin hoidettu.

Pienille yrityksille, varsinkin uusille yrittäjille, kustannustehokkuuden yksi keino on kuitenkin ehdottomasti sovellusvuokraus. Myös verkkolaskujen lähettäminen on osaltaan yksi kustannustehokas vaihtoehto, jolloin paperisten myyntilaskujen postituskustannukset jäisivät pois. Ostolaskujen kodalla verkkolaskujen mahdollinen vastaanotto pienentäisi esimerkiksi puhelinoperaattoreiden laskuja. Puhelinoperaattorit veloittavat nimittäin paperisen laskun lähettämisestä jopa 10 euroa.

Pienille yrityksille sähköinen taloushallinto ei ole ehkä kuitenkaan tänä päivänä vielä ratkaisu kustannustehokkuuteen. Isommissa yrityksissä taas on mahdollista ottaa sähköisen taloushallinnon osa-alueita enemmän käyttöön, jolloin kustannustehok-

kuus on saavutettavissa. Isommilla yrityksillä on esimerkiksi yleensä useita työntekijöitä, jolloin palkkojen sähköinen laskenta on ehdottomasti kustannetehokas vaihtoehto.

Kolmas asia, jota sähköiseltä taloushallinnolta toivottiin, oli nopeus. Ymmärrän tämän nopeuden niin, että palkanlaskenta ja kirjanpito täytyisi hoitua pikaisesti ja erilaiset raportit olisi saatava yrittäjälle mahdollisimman nopeasti. Tietopohjassakin on kerrottu kirjanpidosta ja palkanlaskennasta sähköisessä taloushallinnossa. Kirjanpidon ja palkanlaskenta sisältää paljon automaatioita sähköisessä taloushallinnossa. Palkat voidaan jopa maksaa suoraan, jolloin toiminta on nopeaa. Kirjanpito taas valmistuu hetkessä, jos on käytössä sähköinen tiliote ja jos tositteet tulevat suoraan ohjelmasta kirjanpitoon.

Tavallisesti kirjanpito tehdään niin, että asiakkaat tuovat aineistonsa tilitoimistoon, minkä jälkeen kirjanpitäjä ensin järjestää aineiston kirjauskuntoon ja kirjaa tapahtumat. Palkanlaskennassa taas asiakas tuo tavallisesti työntekijöiden tuntilistat, jotka palkanlaskija tarkistaa ja kirjaa palkat palkanlaskentaohjelmalla. Tämä niin sanottu perinteinen tapa on mieleistäni hidas tapa toimia, kun taas sähköisen taloushallinnon avulla toimintaa saadaan nopeutettua huomattavasti.

Viimeinen asia, jota sähköisestä taloushallinnosta toivottiin, oli reaaliaikaisuus. Tästä on kerrottu myös tutkimuksen teoriapohjassa luvussa 5.7. Kun käytössä ovat sähköisen taloushallinnon palvelut, ajantasaisen tilanteen näkeminen onnistuu vaikka omilla tunnuksilla. Sähköisen taloushallinnon avulla yrityksen taloudelliseen tilanteeseen reagoiminen onnistuu nopeammin, niin ajantasaisen kirjanpidon kuin raportoinninkin kautta.

Tulosten tarkastelun pohjalta voidaan todeta, että sähköisestä taloushallinnosta toivottaan juuri niitä asioita, joiden vuoksi sähköistä taloushallintoa käytetään. Johtopäätöksenä voidaan siis todeta, että sähköinen taloushallinto tarjoaa yrityksille juuri niitä ominaisuuksia, joita yrittäjät sähköiseltä taloushallinnolta toivovat. Tästä päätelmästä herääkin kysymys, miksi sähköistä taloushallintoa ei sitten käytetä.

Asiakasyritykset eivät tutkimuksen mukaan käytä sähköistä taloushallintoa monesta eri syystä. 22 % vastaajista oli sitä mieltä, että yritystoiminta on liian pientä. On var-

masti totta, että esimerkiksi toiminimillä sähköinen taloushallinto ei ole kannattava ratkaisu, ja sähköinen taloushallinto onkin tarkoitettu suurempien yritysten työtavaksi.

Toinen syy siihen, miksi sähköistä taloushallintoa ei ole otettu toimintatavaksi, on sen hinta. Vastaajista 21 %:a arvelutti sähköisen taloushallinnon hinta. Tässä luvussa on jo aikaisemmin kerrottu osa-alueet, joista sähköinen taloushallinto koostuu ja näiden kaikkien eri osa-alueiden hinnoittelu on hankalaa. Johtopäätöksenä voidaan todeta, että osalla Tilitoimisto Oy:n asiakkaista on varmasti pelko suuresta hinnasta, jos sähköinen taloushallinto nähdään esimerkiksi kaikkien asioiden hoitamisena Internetin kautta.

Tähän suuren hinnan pelkoon on luultavasti osasyynä myös se, että sähköisen taloushallinnon hinta muodostuu eri osa-alueiden kokonaisuudesta. On vaikea määritellä tarkkaa hintaa sille, mitä kaikki tulee maksamaan, jos otetaan käyttöön esimerkiksi ostolaskujen sähköinen kierrätys, myyntireskontra ja palkanlaskenta. Alussa kustannukset ovat tietenkin suuremmat, mutta pienenevät, kun erilaiset alkukustannukset on hoidettu. Ongelmana on se, ettei sähköiselle taloushallinnolle pystytä määrittelemään mitään tiettyä hintaa. Tietenkin Tilitoimisto Oy:n, kuten muidenkin tilitoimistojen, hinnastossa on määritelty erilaiset alkukustannukset ja tuntihinnat eri töille, eli jonkinlaista hinta-arviota on mahdollista kuitenkin antaa. Tästäkin huolimatta sähköisen taloushallinnon hinta on aina eri erilaisilla ja erikokoisilla yrityksillä.

On hyvä kuitenkin muistaa, että jokainen yritys ei kuitenkaan tarvitse sähköisestä taloushallinnosta käyttöönsä kaikkia osa-alueita. Tarkoituksena on, että yrittäjä valitsee itselleen tarvitsemansa osa-alueet. Esimerkiksi myyntilaskutusta varten voi yrittäjä ottaa käyttöönsä myyntilaskutuspalkin, jolloin ei tarvitse ostaa erillistä laskutusohjelmaa. Tärkeintä on siis, että yrityksen edustaja ottaa käyttöön sähköisestä taloushallinnosta ne osa-alueet, joita uskoo tarvitsevänsä. Sähköiseen taloushallintoon kokonaan siirtyminen on iso investointi, ja tätä investoinnin kannattavuutta on yrityksessä mietittävä tarkasti.

Tutkimuksen kannalta erittäin tärkeä kysymys oli, miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetä. Tutkimustulosten kuviosta 6 ilmenee esimerkiksi, että toimivuutta epäili

vastaajista 10 %. Luulen, että tämä toimivuuden epäily selittyy vastaajien ikä-jakaumalla. Johtopäätöksenä totean omien kokemuksieni pohjalta ja tutkimustuloksien nojalla, että päälle viisikymppiset ovat tyyppiä ” Uskon tämän hyväksi jutuksi, kun sen joku minulle konkreettisesti todistaa”. Vanhat tavat toimia ovat niin juurtuneet yrittäjiin, että kaikkea uutta epäillään. Osa asiakasyrityksistä esimerkiksi kirjoittaa laskunsa vielä käsin, eikä erillistä laskutusohjelmaa ole otettu käyttöön. Jo tämä kertoo osaltaan siitä, etteivät yrittäjät ole kovin innokkaita uudistamaan hyväksi havaittuja toimintatapoja. Sähköisen taloushallinnon historia on käyty lyhyesti läpi luvussa 3. Sähköinen taloushallinto on 2000-luvun asia, ja uskon, että tämän historiankin pohjalta tarkasteltuna sähköinen taloushallinto on monelle vielä liian tuore toimintatapa ja -ympäristö.

Ilahduttavaa on huomata tutkimustulosten kuviosta 6, että vain 5 % vastaajista epäili sähköisen taloushallinnon tarpeellisuutta. Tämä kertoo mielestäni siitä, että sähköinen taloushallinto on nykyään paljon esillä ollut asia. Uskon, että tämä asian ajankohittaisuus on saanut yritykset näkemään sähköisen taloushallinnon ”hyvässä valossa”. Osaltaan tähän alhaiseen tarpeellisuuden prosenttiin vaikuttaa myös se, että osa yrityksistä lähettää ja vastaanottaa nykyään ainoastaan verkkolaskuja.

Yhteistyökumppaneiden takia monet yrittäjät ovat osaltaan ”pakotettuja” hyväksymään sähköinen taloushallinnon osaksi yritystoimintaa. Tämän tutkimuksen tietopohjassa on käyty läpi aikaisempia tutkimuksia ja niiden tuloksia. Jaatisen tekemän tutkimuksen mukaan sähköinen taloushallinto leviää yrityksiin osaltaan pakotetun valinnan kautta. Uskon, että Etelä-Savossakin sähköinen taloushallinto leviää suurimmalta osaltaan pakotetun valinnan kautta.

Kun selvitettiin sitä, mitä yrityksillä on ollut käytössään sähköisestä taloushallinnosta, miksi he ottivat käyttöönsä sähköisen taloushallinnon palveluita ja ovatko he olleet tyytyväisiä käytössä oleviin palveluihin, tutkimuksen kannalta tärkeä asia oli, että 75 % vastaajista oli tyytyväisiä sähköisen taloushallinnon palveluihin ja että 25 %:lla ei ollut käytössä mitään sähköisen taloushallinnon palveluita (kuvio 5). Tästä tyytyväisyysprosentista voi päätellä sen, että sähköisen taloushallinnon palveluihin ollaan lähes 100 %:sesti tyytyväisiä, jos ne vain otetaan käyttöön. Olisikin vain uskaltanut-

tava riisumaan vanhat toimintatavat ja otettava yritystoiminnan tueksi uudet toimintatavat ja -ympäristöt.

Tutkimuksessa ehdottomasti mielenkiintoisimmaksi kysymykseksi nousi sähköisen taloushallinnon käytössä olevat palvelut. Tämä on esitetty tutkimustulosten kuviossa 3. Tästä kuvioista voi päätellä sen, etteivät asiakkaat edes tiedä, mitä palveluita heillä on käytössään. Tämän päättelin tuloksesta, että 34 % vastaajista käyttää sähköisiä verottajapalveluita. Nämä palvelut ovat kuitenkin käytössä Tilitoimisto Oy:n asiakkaista suurimmalla osalla. Veroilmoitukset lähtevät sähköisesti tietopohjassakin mainitun TYVI-palvelun avulla. Asiakkaat itse hyväksyvät tämän palvelun käytön, mutta eivät silti näköjään tiedä, mitä se tarkoittaa, tai eivät vain ole kiinnostuneita.

Toinen mielenkiintoinen kohta kuviossa 3 oli sähköisen palkanlaskennan suuri osuus. Tiedän kuitenkin, ettei yhdelläkään Tilitoimisto Oy:n asiakasyrityksellä ole käytössään täysin sähköistä palkanlaskentaa. Sähköinen palkanlaskenta on määritelty luvussa 5.5. Tässä luvussa on kerrottu mm. sähköisestä tunti- ja vuorokauspalkanlaskennasta, ja tätä ei ole käytössä yhdelläkään Tilitoimisto Oy:n asiakkaista.

Tämä sähköisen taloushallinnon osa-alue palkanlaskenta onkin ymmärretty varmasti niin, että jos yrittäjät ovat ulkoistaneet palkanlaskennan Tilitoimisto Oy:lle, on heillä käytössään sähköinen palkanlaskenta. Toisaalta monet mieltävät sähköpostin välityksellä toimitettavat asiat osaksi sähköistä taloushallintoa. Näin ei kuitenkaan ole sillä sähköisessä taloushallinnossa on omat järjestelmät asioiden hoitamiseksi. Tästä tuloksesta voidaan päätellä ensinnäkin se, että sähköposti mielletään osaksi sähköistä taloushallintoa, ja myös se, että yritykset eivät ymmärrä, mitä tarkoittaa sähköisen taloushallinnon osa-alue palkanlaskenta.

Tietenkin yritykset, jotka ovat ulkoistaneet palkanlaskennan Tilitoimisto Oy:lle käyttävät osaksi sähköisen taloushallinnon palvelua palkanlaskentaa. Tämän asian tarkastelu riippuukin täysin siitä, miten tarkkaan tutkimustulos halutaan pilkkoa osiin viitekehyksen puitteissa. Palkanlaskennasta on teoriapohjassa myös esimerkki sähköisestä palkanlaskennasta Lujatalo oy:ssä. Toivon, että tämä esimerkki selkeyttäisi yrittäjille sitä, miten sähköinen taloushallinnon palkanlaskentaosio toimii. Kaiken kaikkiaan tästäkin tuloksesta paistaa läpi tietämättömyys.

Kuviosta 3 käy ilmi myös se, että yrityksillä on todella vähän käytössään myynti- tai ostoreskontria. Tämä on selitettävissä osittain sillä, että monet ovat jo hankkineet myyntilaskutusta varten omat laskutusohjelmat. Osa yrittäjistä ei välttämättä edes tiedä, että Tilitoimisto Oy:n kautta on mahdollista ostaa oikeudet myyntilaskutus-palkkiin. Tilitoimisto Oy:n täytyykin aktiivisesti muistuttaa ja tiedottaa yrittäjiä palveluista, joita sähköinen taloushallinto tarjoaa.

Ostoreskontran käytön pientä prosentuaalista osuutta selittää osaltaan se, että suurin osa kyselyyn osallistuneista asiakasyrityksistä oli kooltaan pieniä, jolloin ostoreskontra ei ole järkevä vaihtoehto. Monet yrittäjät eivät luultavasti halua ottaa käyttöön ostoreskontraa, sillä he pelkäävät, että kontrolli yritykseen häviää. Kuitenkin teoriaosuudessa mainittu ostolaskujen kierrätys tuo yrittäjälle itselleen vastuun yrityksen menoista. Toisaalta taas, jos ei itse konkreettisesti avaa laskuja ja maksa niitä, yrittäjillä voi olla epävarma olo omasta yritystoiminnastaan. Luulen, että tässäkin on osittain tietämättömyyttä, sillä uskon, että monet yrittäjät eivät tiedä ostolaskujen kierrätysprosessista mitään.

Luin taloushallintoliiton tekemän tutkimuksen ”Tilitoimistojen käyttämät verkkolaskutuksen välineet ja kokemukset 2010–2011”. Tässä tutkimuksessa taloushallintoliitto selvitti 320 tilitoimiston käyttämiä sähköisen taloushallinnon palveluita. Tutkimuksessa todettiin, että kyselyyn vastanneista tilitoimistoista, joissa työskentelee 1–9 ihmistä, 89 % skannaa ostolaskuja alle 20 %, ja suurin piirtein sama määrä käyttää ostolaskujen kierrätysjärjestelmää. Tämän tutkimuksen halusin nostaa esille tässä kohdassa, sillä, jos taloushallinnon ammattilaisetkaan eivät vielä käytä sähköisen taloushallinnon palveluita, niin miten ensinnäkin he pystyvät niitä markkinoimaan, ja toisaalta miten he voivat edes olettaa että muut yritykset sähköisen taloushallinnon palveluita käyttäisivät. (Tutkimus verkkolaskutuksen välineistä ja kokemuksista 2011.)

Tutkimuksen kannalta oli tärkeää selvittää kiinnostus sähköisen taloushallinnon palveluita kohtaan. Tutkimustuloksen pohjalta voidaan todeta, että sähköinen taloushallinto ei vielä kiinnosta yrittäjiä. Tällä hetkellä yleisesti vallitseva tilanne mielestäni ajaa yrittäjiä enemmän ja enemmän kohti sähköistä taloushallintoa, jolloin kiinnostuksen sitä kohtaan täytyisi olla olemassa. Johtopäätöksenä voidaan kuitenkin tode-

ta, että varsinkaan pienet yrittäjät eivät näe sähköistä taloushallintoa osana tulevaisuutta.

Kiinnostavuutta sähköistä taloushallintoa kohtaan olisi mielestäni saatava jollain keinolla kasvamaan. Luulen, että tässäkin asiassa tietämättömyys vie kiinnostavuutta. Ratkaisuna tälle esitän henkilökunnan aktiivisuutta asiakkaiden suuntaan. Asiakkaat ovat ulkoistaneet taloushallinnon palveluita ja toivovat saavansa rahoilleen parhaan mahdollisen vastineen, ja henkilökunnan tehtävänä on taas palvella asiakkaita parhaalla mahdollisella tavalla. Näin ollen henkilökunta on mielestäni velvoitettu pitämään huolen siitä, että asiakkaat tietävät, minkälaista palvelua olisi mahdollisesti tarjolla, ja yrittäjien tehtävänä on taas valita itselleen parhaiten sopivat palvelut. Uskon, että yrittäjien kiinnostus lisääntyy, kun he saavat Tilitoimisto Oy:n henkilökunnalta arvokasta tietoa.

Johtopäätökset henkilökunnan haastatteluiden pohjalta

Tietopohjan alkupuolella, luvussa 2.1 kerrottiin, mitä sähköinen taloushallinto tarkoittaa. Oli mielenkiintoista huomata, miten henkilökunta näki sähköisen taloushallinnon. Tutkimustuloksissa on esitetty, että henkilökunnan näkemykset poikkesivat toisistaan paljon. Mielestäni näkemyseroihin yhtenä syynä ovat omat kokemukset sähköisestä taloushallinnosta.

Tietenkin Tilitoimisto Oy:n työntekijöistä ne, jotka enemmän käyttävät työssään sähköisen taloushallinnon työkaluja, osaavat sen äkkiseltään määritellä tarkemmin. Mielestäni nämä työntekijät myös ymmärtävät sähköisen taloushallinnon laajempänä kokonaisuutena. Työntekijät, joilla ei taas ole käytössään vielä sähköisen taloushallinnon työkaluja, näkevät sähköisen taloushallinnon huomattavasti suppeammin ja abstraktimpina eli esimerkiksi ”sähköinen taloushallinto on kaikkea paperittomuutta”.

Sähköinen taloushallinto on käsitteenä hyvin laaja, jos sitä lähtee perin pohjin määrittelemään. Sekä asiakasyrityksiltä että henkilökunnalta kysyttäessä sähköisestä taloushallinnosta voidaan johtopäätöksensä todeta tietopohjassakin esillä ollut asia. Sähköinen taloushallinto tarkoittaa jokaiselle hieman eri asiaa, ja riippuukin omista kokemuksista, kuinka sähköinen taloushallinnon ymmärretään. Henkilökunta näki

sähköisen taloushallinnon tutkimuksen mukaan huomattavasti enemmän oman työn kautta, kun asiakasyritykset taas näkivät sähköisen taloushallinnon hieman kaukaisempana asiana.

5. luvussa on määritelty sähköisen taloushallinnon eri osa-alueet. Näissä eri osa-alueissa on taas kerrottu myös kirjanpitäjän työntehtävistä. Työtehtäviksi viitekehyyksen mukaan voidaan luetella ainakin skannaaja, myynti- ja ostoreskontran hoitaja, tarkastaja ja tulkitsija. Nämä roolit syntyvät uudenlaisten toimintatapojen myötä. Tutkimuksen tietopohjan luvussa 3 on kerrottu sähköisen taloushallinnon historiasta. Eri historian vaiheissa on myös nähtävillä kirjanpitäjän rooli: se, miten asiat ovat hoidettu ennen. Historialuvussa on mainittu myös se tosiasia, että sähköisen taloushallinnon myötä kirjanpitäjän rooli muuttuu tarkastajan ja asiantuntijan rooleiksi. Olikin kiinnostavaa huomata, että osa Tilitoimisto Oy:n työntekijöistä olivat huomannut saman asian, jonka teoriaosuus vahvistaa. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että kirjanpitäjän roolin muutokset näkyvät jo kirjanpitäjien työskentelyssä.

Sähköinen taloushallinto nähdään tutkimustulosten mukaan hyvänä ja helppona asiana. Kuitenkin vain muutamalla työntekijällä oli asiakasyrityksiä sähköisen taloushallinnon parissa. Johtopäätöksenä totean, että joko muiden asiakasyritykset ovat kooltaan liian pieniä hyödyntämään sähköisen taloushallinnon palveluita tai kirjanpitäjät eivät markkinoi omille asiakkailleen näitä palveluita aktiivisesti.

Henkilökuntaa sähköisessä taloushallinnossa arvelutti tutkimustulosten mukaan oma osaaminen. Tämän lisäksi myös esimerkiksi tietoturvariski, ohjelmistojen kaatumiset ja Internet-yhteydet arveluttivat. Tämän tutkimustuloksen pohjalta voidaan osaltaan todeta tietämättömyyttä ja epävarmuutta myös henkilökunnan puolelta. Yleisesti ottaen ohjelmistotalot ovat olleet erittäin tarkkoja, ettei minkäänlaista ohjelmiston kaatumisriskiä tai tietoturvariskiä pääse syntymään. Asuttaessa pienellä paikkakunnalla, varsinkin syrjäkylillä, on Internet-yhteyksien toimimisvarmuudessa aina parannettavaa. Voidaankin tyytyä toteamaan vain se fakta, etteivät toimivat Internet-yhteydet ole vielä kaikkialla itsestään selvä asia.

Oma osaaminen liittyy myös tutkimuskysymykseen, jossa selvitettiin onko saatu tarpeeksi koulutusta sähköisestä taloushallinnosta. Vastaajista jokainen oli sitä mieltä,

ettei sähköiseen taloushallintoon liittyvää koulutusta ole saatu. Tästä johtuu osaltaan myös se, etteivät asiakasyritykset käytä sähköisen taloushallinnon palveluita. Kirjanpitäjän pitäisi toimia asiantuntijana sähköisestä taloushallinnosta omille asiakasyrityksilleen, mutta jos kirjanpitäjällä on jo itsellään epävarma olo, niin miten hän pystyy vakuuttamaan asiakkaat sähköisen taloushallinnon käyttäjiksi?

Henkilökunnan haastatteluihin pohjautuvista tuloksista voidaan myös päätellä, että henkilökunta ei näe sähköistä taloushallintoa kovin suurena merkittävänä asiana, edes kymmenen vuoden päästä. Tutkimustuloksen mukaan lähes kaikki olivat sitä mieltä, että vain noin 20 – 30 % tulee käyttämään sähköisen taloushallinnon palveluita. Kirjallisuuden mukaan taas sähköinen taloushallinto on tulevaisuuden toimintatapa, johon siirtyminen tapahtuu vähitellen. Siirtymistä osaltaan sähköiseen taloushallintoon vauhdittavat erilaiset julkiset toimitukset. Esimerkiksi verohallinto siirtää palveluitaan enemmän ja enemmän Internetiin.

Toisaalta näihin henkilökunnan näkemyksiin sähköisen taloushallinnon tulevaisuudesta vaikuttivat myös Tilitoimisto Oy:n asiakasyritykset. Suurin osa yrityksistä on niin pieniä, ettei sähköistä taloushallintoa nähdä niiden mahdollisuutena. Kuitenkin 10 vuodessa ehtii tapahtumaan paljon. Vanhat yrittäjät jäävät pois ja uudet yrittäjät tulevat tilalle. Uudet yrittäjät ovat paljon myötämielisempiä kaikkea sähköistä toimintaa kohtaan, ja yrityskumppaneiden sekä muiden yritystoimintaan liittyvien tahojen sähköistyessä on sähköinen taloushallinto kymmenen vuoden päästä jo todella merkittävänä asiana.

9.2 Tutkimuksen tietopohja ja tulokset

Tutkimus tulokset ja tietopohja muodostavat tässä tutkimuksessa kokonaisuuden, jotka pohdintaosiossa tukevat toinen toistaan. Sähköisen taloushallinnon eri osa-alueet on tuotu esille, kun on pohdittu, miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetä ja mitä sähköisessä taloushallinnossa täytyisi olla, jotta sitä käytettäisiin. Kirjanpidon historia on esitelty tietopohjassa vuodesta 1960 alkaen. Tämä historia on tärkeä osa tutkimusta, sillä on tärkeää ymmärtää, miten kehitys on edennyt. Ilman tekniikan ja

toimintatapojen kehitystä ei sähköistä taloushallintoakaan olisi. Internet on mahdollistanut sähköisen taloushallinnon leviämisen.

Toinen tärkeä tietopohjan osuus on kirjanpitolaki. Ilman uudistettu kirjanpitolakia, ei sähköistä taloushallinto voisi toteuttaa. Kuten viitekehyksessä on mainittu, vuonna 1997 uudistetussa laissa sallittiin paperiton kirjanpito. Tämä oli tärkeä uudistus ja vauhditti osaltaan siirtymistä sähköiseen taloushallintoon. Kirjanpitolain sekä muiden lakien ja asetusten tuomia uudistuksia, ei voida suoranaisesti liittää tutkimustuloksiin, mutta nämä kaikki ovat osaltaan mahdollistaneet sähköisen taloushallinnon ja siihen liittyvät uudenlaiset toimintatavat. Halusin myös ottaa tietopohjaan kokonaan erillisenä luvun sähköiseen toimintaan liittyvistä laista viranomaistoiminnassa, sillä mielestäni on tärkeä tuoda esille myös sitä, miten lait on uudistettu toimintatapojen muuttuessa ja miten suojattua ja turvallista sähköinen toiminta oikein on.

Tietopohjassa tarkoituksena on historian ja lain ohella esitellä myös sähköisen taloushallinnon keskeisimpiä käsitteitä ja sähköisen taloushallinnon eri osa-alueita. Keskeisimpien käsitteiden avulla oli tarkoitus avata lukijalle se, mitä sähköisellä taloushallinnolla tässä tutkimuksessa tarkoitetaan. Tämä tietenkin liittyi yhteen tutkimusosion kanssa, sillä tutkimusosiossa on taas käsitelty ja pohdittu henkilökunnan sekä asiakasyritysten näkemyksiä ja näkemyseroja sähköisestä taloushallinnosta.

Vertailtaessa tutkimustuloksia muiden tekemiin tutkimuksiin voidaan tutkimustuloksista löytää yhtenäisyyksiä. Helsingin kauppakamarin tekemässä tutkimuksessa selvitettiin pk-yritysten sähköisen liiketoiminnan tarpeita vuonna 2011. Tässä tutkimuksessa sähköisen liiketoiminnan esteistä ja hidasteista löytyi samankaltaisia vastauksia kuin tästä tutkimuksesta. Toisaalta taas Kauppakamarin tutkimuksessa mukana olleista yrityksistä lähes 52 %:lla oli mahdollisuus ottaa vastaan ja lähettää sähköisiä laskuja. Ostolaskujen sähköinen kierrätys oli sen tutkimuksen mukaan käytössä 24 %:lla. Tässä tutkimuksessa taas verkkolaskutuksen vastaanottajien ja lähittäjien määrä oli alle 10 %, ja sähköistä ostolaskujen kierrätystä käytti vain 3 %.

Tutkimuksessa on siis havaittavissa tiettyjä yhtäläisyyksiä Helsingin kauppakamarin tekemän tutkimuksen kanssa. Suurimmilta osin kuitenkin Helsingin seudulla sähköinen taloushallinnon kehitys on huomattavasti edellä Itä-Suomea, tai ainakin tällaista

pientä kylää. Tähän syynä on varmasti se, että Helsingin seudun yritykset ovat kooltaan suurempia ja harjoittavat joko yritysten välistä kaupankäyntiä tai ulkomaankauppaa. Tähän tutkimukseen osallistuneet yritykset olivat suurimmilta osin pieniä ja alle viisihenkisiä yrityksiä.

Yhtäläisyyksiä tutkimustulosten kanssa on nähtävillä myös Gullkvistin tekemään tutkimukseen. Kielellisten ongelmien vuoksi en pystynyt kovin syvällisesti tulkitsemaan Gullkvistin tutkimusta. Kuitenkin sekä, tämän että Gullkvistin tutkimuksen mukaan kirjanpitäjät näkevät sähköisen taloushallinnon helppona ja hyödyllisenä asiana. Yhteistä Gullkvistin tutkimuksen kanssa on myös hidas syttyminen sähköiselle taloushallinnolle. Tällä tarkoitan, että henkilökunta on kyllä valmis muuttamaan toimintatapoja, kunhan tämä toimintatapojen muuttaminen tapahtuu vähitellen.

9.3 Kehitysehdotukset

Tutkimuksen teon yhteydessä oli havaittavissa selkeä muutostarve. Sähköinen taloushallinto nähdään asiakasyritysten keskuudessa usein paperittomuutena tai Internetin välityksellä asioiden hoitamisena. Muutoskohteena onkin näiden asenteiden ja käsitysten muuttaminen sähköisestä taloushallinnosta. Tämä muutoksen toteuttaminen alkaa heti ja päättyy joskus hamassa tulevaisuudessa, sillä sähköinen taloushallinto kehittyy ja osaksi myös muuttuu jatkuvasti. Tämä käsitysten muuttaminen on pitkä prosessi, sillä ennako-oletusten ja -asenteiden muuttaminen on hyvin haastavaa ja hidasta.

Tutkimustulokset paljastivat faktan, että henkilökunnalla on epävarma olo sähköisestä taloushallinnosta. Näin ollen henkilökunta ei osaa markkinoida sähköisen taloushallinnon palveluita omille asiakasyrityksilleen. Koko muutosprosessi olisikin käynnistettävä henkilökunnan asenteiden muuttamisella. Tässä muutosprosessi avainhenkilönä toimiin Tilitoimisto Oy:n toimitusjohtaja, jolla itsellään on jo vankka kokemus sähköisestä taloushallinnosta. Toimitusjohtajan tehtävänä on joko itse kouluttaa tai järjestää sähköisestä taloushallinnosta koulutus henkilökunnalle. Koulutuksen avulla henkilökunta saa lisätietoa sähköisestä taloushallinnosta ja pystyy myös markkinoi-

maan sähköisen taloushallinnon palveluita eteenpäin. Tarkoituksena olisi siis saada henkilökunta tuntemaan itsensä sähköisen taloushallinnon ammattilaisiksi.

Haastatteluiden tulokset ja johtopäätökset näytettiin Tilitoimisto Oy:n toimitusjohtajalle, jonka kanssa pohdittiin myös yhdessä, miten henkilökunnan keskuudessa vallitsevaa epävarmuutta voisi lähteä muuttamaan. Totesimme molemmat, että kirjanpidon alalla parhaiten oppii käytännön kautta, joten yhtenä vaihtoehtona tälle koulutukselle voisi olla myös se, että sähköisen taloushallinnon parissa toimivien asiakasyritysten hoitaminen siirrettäisiin väliaikaisesti sellaisen työntekijän hoidettavaksi, jolla ei ole omia asiakkaita sähköisen taloushallinnon parissa. Näin käytännön kokemusten kautta sähköisen taloushallinnon eri osa-alueet tulisivat tutuiksi ja epävarma olo toivottavasti häviäisi. Myös käytännön kokemusten kautta palveluiden markkinointi omille asiakasyrityksille helpottuisi.

Henkilökunnan kohdalla muutoksen läpivieminen on kokonaan siis toimitusjohtajan vastuulla. Se, miten ja milloin tämä muutos toteutetaan Tilitoimisto Oy:ssä, selviää vain tulevaisuudessa. Muutos olisi kuitenkin toteutettava mahdollisimman nopeasti, jotta asiakasyrityksien asenteiden ja käsitysten muuttaminen voitaisiin aloittaa. On mielestäni kuitenkin tärkeää, että henkilökunnalla on yhtenäiset käsitykset kaikesta mitä sähköinen taloushallinto on, joten esimerkiksi koulutuspäivä ei ole lainkaan hassumpi idea.

Asiakasyritysten kohdalla muutoksen läpivieminen on taas koko Tilitoimisto Oy:n yhteinen asia. Tilitoimiston henkilökunnan olisi käytävä muutosta vaativat asiat läpi esimerkiksi suunnittelupalaverissa. Näin koko muutosprosessista saataisiin samalla Tilitoimisto Oy:tä yhdistävä tekijä. Mielestäni tämä palaveri olisi myös tärkeä, sillä siinä käytäisiin yhteisesti läpi ehdotukset ja ideat siitä, miten muutoksen voisi viedä läpi. Miten sitten näitä asenteita ja käsityksiä voisi muuttaa? Oma kehitysehdotukseni tutkimusongelman ratkaisemiseksi olisi aktiivinen vuorovaikutus asiakkaiden kanssa.

Tämän tutkimuksen tulosten innoittamana Tilitoimisto Oy päättikin järjestää ohjelmistotiimin kanssa esittely-illan. Esittely-illan avulla tähän pohdinnassakin mainittuun asiakkaiden tietämättömyyteen sähköisen taloushallinnon palveluita kohtaan pyri-

tään saamaan aikaan muutosta. Esittely-illassa on tarkoitus esitellä sähköisen taloushallinnon eri osa-alueita ja kertoa ylipäättänsä sähköisestä taloushallinnosta asiakasyrityksille. Esittely-illassa on mukana myös yksi asiakasyrityksen edustaja, jolla on käytössään sähköisestä taloushallinnosta ostolaskujen kierrätys. Näin yrittäjät saavat käytännön kokemuksia toiselta yrittäjältä. Luulen, että tämä käyttökokemusten esittelijä on tässä illassa erittäin hyvä asia, sillä monet ihmiset ovat perusluonteeltaan tyyppiä ”uskon vasta kun näen”.

Henkilökunnan haastatteluista kumpusi myös muita ideoita siitä, miten ja mitä sähköisestä taloushallinnosta olisi kehitettävä. Yhtenä tärkeimmistä kohdista on sähköisen taloushallinnon hinta. Yksinkertaisesti sähköinen taloushallinto on liian kallis pienille yrityksille. Osaltaan henkilökunnan olisikin osattava markkinoida asiakasyrityksille vain niitä palveluita, joista yritys voisi oikeasti hyötyä ja samalla säästää kustannuksissa. Toisaalta taas ohjelmistotalojen olisi osaltaan kehitettävä sähköistä taloushallintoa niin, että useamman kokoluokan yritykset voisivat sähköisestä taloushallinnosta hyötyä. Uskon, että hinta on jatkuvasti ohjelmistotalojen kehityskohteena, mutta kehitys on hidasta ja suuret muutokset ovat nähtävissä vasta vuosien päästä.

Tässä tutkimuksessa on tutkittu ainoastaan yhden Tilitoimisto Oy:n näkemyksiä, joten jatkotutkimuksessa olisikin mielenkiintoista huomioida alueen muut tilitoimistot ja niiden näkemykset ja kokemukset sähköisestä taloushallinnosta. Toinen mielenkiintoinen tutkimuskohde olisivat aivan pienet tilitoimistot (max. 3 henkilön toimistot) ja niiden näkemyksen selvittäminen. Tämä voisi olla hyödyllinen tieto myös ohjelmistotaloille, sillä tällä hetkellä jo pelkästään tilitoimistoille sähköisen taloushallinnon ohjelmiston hankkiminen on iso investointi.

Itseäni kiinnostaisi kovasti tutkia sitä, miten saataisiin pienet yritykset mukaan sähköiseen taloushallintoon, niin että se olisi järkevää. Tämän tutkimuksen jatkotutkimuksena voisi tutkia sähköiseen taloushallintoon siirtyvän yrityksen vaiheita, toimintatapojen muutoksia, asenteiden muutoksia ja kustannusrakenteiden muutoksia. Se olisi tutkimuksena kuitenkin laaja ja usean vuoden mittainen.

Jatkotutkimuskohteita olisi siis todella paljon, sillä sähköinen taloushallinto tekee vielä tuloaan. Kehitysehdotukseni tästä tutkimuksesta liittyivät sekä Tilitoimisto Oy:n

henkilökuntaan että asiakkaisiin. Jotta sähköinen taloushallinto saataisiin asiakasyri-
tysten käyttöön, olisi ensin asenteet ja vääristyneet käsitykset saatava muutettua. On
kuitenkin itsestään selvää, että kaikkia niitä asioita, joiden vuoksi sähköistä taloushal-
lintoa ei haluta käyttää, ei pystytä muuttamaan, joten muutoksen kohteina täytyy
olla ainoastaan asioiden, joihin voidaan vaikuttaa. Näitä asioita ovat juuri tämän tut-
kimuksen kehitysehdotukset.

9.4 Tulevaisuus – sähköisen taloushallinnon pelikenttä

Sähköisen taloushallinnon kannalta katsottuna tulevaisuus näyttää erittäin loisteliaal-
ta. Sähköinen taloushallinto yleistyy päivä päivältä. Suomi on muihin maihin verrat-
tuna hieman hitaanlaisesti lähtenyt mukaan sähköiseen toimintaan. Tästä hitaasta
käynnistymisestä kertoo myös viitekehyksessä esitelty tutkimus ” Suomi on takapaju-
la - tälläkin mittarilla”. Nyt kuitenkin sähköinen taloushallinto nähdään usein jo ”hy-
vänä juttuna”. Tähän myönteiseen ajatteluun ovat osaltaan vaikuttaneet eri julkiset
tahot, esimerkiksi pankit. Pankit ovat kehittäneet sähköisen taloushallinnon osa-
alueita kehittämällä mm. maksujärjestelmiä ja verkkolaskutusta.

Vuoden 2011 maaliskuussa ilmestyneessä Tilisanomissa oli artikkeli SEPA-
hankkeesta. Tämä SEPA on euromaksualueen yhtenäinen maksutapa. Vuoden 2011
loppuun mennessä SEPA-maksut korvasivat kotimaan maksut. SEPA-hankkeen myötä
myös yritykset uudistivat taloushallintoaan ja maksujärjestelmiään. (Nilsén 2011, 28–
30.) Tämä hanke on mielestäni vauhdittanut sähköiseen taloushallintoon siirtymistä
ja vauhdittaa sitä yhä edelleen.

Toinen asia, joka SEPA-hankkeen myötä uudistuu, on laskujen suoraveloitus. Nykyi-
nen kotimainen suoraveloitus päättyy vuoden 2014 tammikuun loppuun mennessä.
Tämän vuoksi yritykset joutuvat pohtimaan uudelleen maksujärjestelmiään. (Oletko
varautunut: kotimainen suoraveloitus päättyy 2012.) Tietenkin paperilaskun mahdol-
lisuus säilyy jatkossakin, mutta uskon, että pankkien uudistusten myötä etenkin nuo-
ret yrittäjät siirtyvät sähköisen taloushallinnon palveluiden käyttäjiksi.

Tulevaisuus tuo sähköiseen taloushallintoon liittyen myös jotain, mikä saa ainakin
minut miettimään, onko se loppujen lopuksi niin hyvä juttu. Sähköisen taloushallin-

non myötä esimerkiksi laskutusstandardit muuttuvat. Enää ei olekaan niin selkeitä ohjeilta sille, mitä laskuissa tulee olla ja miten nämä asiat tulee esittää. Sähköisessä taloushallinnossa kritiikkiä saa osakseen myös kytkös Internetiin. Ainakin tällaisella pienellä kylällä (asukkaita noin 7 000) osa yrittäjistä toimii syrjäkylillä, ja toimivien Internet-yhteyksien saavuttaminen on haasteellista. Toisaalta taas sähkökatkokset aiheuttavat ongelmia, koska lähes kaikki asiat sähköisessä taloushallinnossa hoidetaan tietokoneen ja Internetin välityksellä.

Kirjanpitäjänä rooli muokkautuu sähköisen taloushallinnon yleistyessä. Mielestäni kirjanpitäjän tavanomaisista työtehtävistä luovutaan tulevaisuudessa lähestulkoon kokonaan, ja rooli muuttuu tarkastajaksi. Tarkastajalla tarkoitan sitä, että kun sähköinen taloushallinto on käytössä, kuukausikirjanpito muodostuu osista, joita kirjanpitäjä valvoo ja tarkastaa. Kirjanpitäjän rooli tulee myös muuttumaan yhä enemmän asiantuntijan roolia kohti. Kirjanpitäjältä kysytään neuvoa niin teknisissä asioissa kuin yrityksen taloudellista tilaakin koskevilla asioissa. Kirjanpitäjän roolin muutokset olivat nähtävillä jo tämänkin tutkimuksen tuloksissa, joten roolin muuttuminen on jo hyvässä vauhdissa.

9.5 Yhteenveto

Kilpailu yritysmaailmassa on kovaa, ja uusia yrittäjiä liittyy kilpailujoukkoon jatkuvasti. Jotta yrityksen selviäisi ”kilpailuareenalla”, on yrityksen talouden oltava kunnossa. Tulevaisuuden sana onkin ehdottomasti reaaliaikainen taloudenhoito, sillä ongelmiin on pystyttävä reagoimaan yhä nopeammin. Tässä tutkimuksessa selvitettiin niitä asioita, miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetä. Luvussa 9.1 Tutkimuksen johtopäätökset on esitelty joukko syitä, jotka kaikki osaltaan vaikuttavat siihen, miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetä. Tässä luvussa onkin nyt yhteenvetona nostettu esille käyttämättömyyden tärkeimmät syyt.

Tutkimuksessa selvitettiin myös, mitä sähköisessä taloushallinnossa olisi oltava, jotta se otettaisiin osaksi yrityksen toimintatapoja. Tähän löytyvät selkeät vastaukset tutkimustuloksista. Pohdinnassa on taas todettu, että sähköisestä taloushallinnosta toi-

vottiin juuri niitä asioita, joiden vuoksi sähköistä taloushallintoa käyttävät yritykset sitä käyttävät (ks. kuvio 4).

Asiakasyrityksissä suurimmat syyt sähköisen taloushallinnon käyttämättömyyteen ovat sähköisen taloushallinnon hinta, oma osaamisen puute ja liian pieni yritystoiminta. Asiakasyritykset eivät myöskään tiedeneet mitä sähköinen taloushallinto tarkoittaa. Näiden asioiden saattaminen kuntoon yrittäjien kohdalla edesauttaa sitä, että sähköinen taloushallinto löytää tiensä useampien yrittäjien toimintatavaksi.

Henkilökunnan mielipiteitä sähköisestä taloushallinnosta selvitettiin haastatteluiden avulla. Näiden haastatteluiden tarkoituksena oli avata tutkimusongelmaa siltä kannalta, mikä mahdollisesti henkilökuntaa sähköisessä taloushallinnossa arvelutti ja samalla saada myös asiakasyritysten kyselylomakkeista tekemiin havaintoihin tukea. Henkilökunnan haastatteluista yhteenvedona voidaan todeta tietämättömyys sähköisestä taloushallinnosta ja selkeästi myös koulutuksen puute. Tähän kaikkeen kuitenkin ratkaisuna on oma aktiivinen kouluttautuminen, tiedon etsiminen ja tiedon soveltaminen käytäntöön. Kehitysehdotus -luvussa olen maininnut myös koulutuspäivämahdollisuudesta, joka mielestäni olisi varteen otettava vaihtoehto ongelman ratkaisemiseksi.

Yhteenvedona koko tutkimuksesta voidaan todeta mielestäni viisi tärkeintä syytä siihen, miksi sähköistä taloushallintoa ei käytetä. Ensimmäisenä syynä on ehdottomasti tietämättömyys. Sähköisestä taloushallinnosta tiedetään sekä asiakasyritysten että henkilökunnan keskuudessa aivan liian vähän. Toinen syy siihen ,miksi sähköistä taloushallinto ei käytetä, ovat henkilökunnan huonot valmiudet. Tällä tarkoitan henkilökunnan oman osaamisen puutteellisuuden pelkoa ja koulutuksen puutetta. Kolmantena, neljäntenä ja viidentenä kohtana ovat jo kertaalleen tässä yhteenvedossa esille nostetut asiat eli liian pienien yritystoiminta, hinta ja viimeisenä oman osaamisen puute. Toivon, että kehitysehdotuksieni avulla tämä osaamisen pelko häviäisi, ja sähköinen taloushallinto nähtäisiin mahdollisuutena.

Tulevaisuudessa sähköinen taloushallinto yleistyy erikokoisten yritysten keskuudessa. Tärkeintä on, että yrittäjät valitsisivat sähköisestä taloushallinnosta käyttöönsä vain ne osa-alueet, joista oikeasti hyötyisivät. Tässä korostuu myös kirjanpitäjän rooli ja

sähköisen taloushallinnon asiantuntijana kirjanpitäjän on autettava yrittäjää tekemään oikeat ja kannattavat ratkaisut yritystoiminnan kannalta.

On tärkeää myös muistaa se tosiasia, että sähköinen taloushallinto ei ole koskaan valmis. On varauduttava siihen, että tavat toimia muuttuvat jatkuvasta. Tämä vuoksi tutkimuksen muutoskohteena ovat asenteiden ja käsitysten muuttamiset. Näiden muutosten avulla pyritään saavuttamaan osaltaan avoin ja vastaanottavainen ilmapiiri sähköistä taloushallintoa kohtaan.

Olisikin erittäin mielenkiintoista nähdä, miten tämän tutkimuksen tulokset eroaisivat, jos tutkimus olisi tehty esimerkiksi vuonna 2050. Puhutaanko silloin enää sähköisestä taloushallinnosta ongelmana. Tai onko enää kirjanpitäjän ammattia? Onko sähköisen taloushallinnon tilalle tullut jo jokin uusi mullistava tapa toimia? Ovatko kaikki kirjanpitäjät taloushallinnon asiantuntijoita ja tarkastajia? Nämä ovat kysymyksiä, joihin ainoastaan aika näyttää vastaukset.

LÄHTEET

- ASP-yhtiöt. 2008. Sähköinen ostolaskujen käsittely kierrätys. Taloushallinto-ohjelmiston kotisivut. Viitattu 31.3.2012. <http://www.aspyhtiot.fi>, palvelut.
- Eskola, J. & Suoranta J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino .
- Fredman, J.2009. Kirjanpitoaineiston elektroninen arkistointi. Tilisanomat 27.1.2009. Viitattu 27.3.2012. <http://www.tilisanomat>.
- Fredman, J. 2011. Kirjanpitoaineiston pysyväarkistointi. Tilisanomat 5, 46–49.
- Gedik, H. 2008. Paperilaskulla ei mitään tulevaisuutta. Tilisanomat 5, 22–25.
- Gullkvist, B. 2003. Mot en papperslös bokförning- en kvantitativ studie i bokförarens och revisores attityder till användning av maskinläsbara datamedier i bokföringen. Åbo: Åbo Akademi. Acta Electronica Universitatis
- Gullkvist, B. 2005. Det elektroniska pappret i redovisningen. Turku: Åbo Akademis förlag. Väitöskirja. <http://urn.fi/URN:ISBN:951-765-240-2>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P.2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu- Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Katajamäki, M. 2005. Sähköinen taloushallinto luo uusia mahdollisuuksia. Tilisanomat 3, 12-17.
- Jaatinen, P.2009. Sähköistyvän taloushallinnon innovaatioiden kehitys ja niitä koskevat merkitykset ja diskurssit alan ammattilehtikirjoittelussa. Tampere: Tampereen akateeminen yliopisto. Väitöskirja. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 838. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-7698-3>.
- Jurvelin, K. 2010. Suomi on takapajula-tälläkin mittarilla. Kauppalehti. Viitattu 9.10.2012. <http://www.kauppalehti.fi>
- Jyrkkiö, E. & Riistamaa, V.2000. Laskentatoimi päätöksenteon apuna. 13. uud. p. Porvoo: WSOY.
- KILA 22.5.2000. Kirjanpitolautakunnan yleisohje koneellisessa kirjanpidossa käytettävistä menetelmistä. Viitattu 31.3.2012. Valtion säädöstietopankki Edilex. <http://Edilex.fi>, Virallistieto.

Koskinen, I., Alasuutari, P., & Peltonen, T. 2005. Laadulliset menetelmät kauppatieteissä. Tampere: Vastapaino.

Kurki, M., Lahtinen, M. & Lindfors, H. 2011. Verkkolasku käyttöön! Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Kurkinen, S. N.d. Tyvi-palvelut. Viitattu 27.3.2012. <http://www.tieke.fi>, tyvi.

KvaliMOTV-menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 11.10.2012. <http://www.fsd.uta.fi>, menetelmäopetus

Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa. Juva: WSOY.

L 30.12.1997/1336. Kirjanpitolaki. Viitattu 31.3.2012. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

L 26.01.1998/47. Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös kirjanpidossa käytettävistä menetelmistä. Viitattu 31.3.2012. Valtion säädöstietopankki Finlex. <http://www.finlex.fi>, ajantasainen lainsäädäntö.

Palkanlaskennan esijärjestelmänä Mepcon elektroninen tuntikortti. Lujatalo kerää työmaiden tapahtumat palkanlaskentaan sähköisen tuntikortin avulla. N.d. Mepco Oy:n kotisivut. Viitattu 11.10.2012. www.mepco.fi

Mäkinen, L. & Vuorio, B. 2002. Taloushallinnon nettivallankumous. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nisén, A. 2011. Haastava SEPA-hanke loppusuoralla. Tilisanomat 3, 28–29.

ProCountor, n.d. ProCountor-ohjelmiston kotisivut. Sähköinen taloushallinto. Viitattu 22.9.2012. <http://www.procountor.com>

Procountor International Oy. n.d. Sähköinen taloushallinto. Suomen Yrittäjät. Viitattu 13.3.2012. <http://www.yrittajat.fi>, verot ja rahat, taloushallinto.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV-menetelmäopetuksen tietovarasto. Tampere: Yhteiskuntatieteiden tietoarkisto. Viitattu 11.10.2012. <http://www.fsd.uta.fi>, menetelmäopetus

Selvitys pk-yritysten tietotekniikan ja sähköisen liiketoiminnan tarpeista 2011. 2011. Helsingin seudun kauppakamarien sivustolla. Viitattu 15.03.2012. http://www.helsinki.chamber.fi/files/4378/Selvitys_pk_yritysten_tietotekniikan_ja_sahkoisen_liiketoiminnan_tarpeista_2011.pdf

Syrjälä, S., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1995. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. 2 uud. p. Rauma: West Poin.

Taloushallintoliitto, 2012. Oletko varautunut: Kotimainen suoraveloitus päättyy. Saldo 2, 16.

Taloushallintoliitto, 2011. Verkkolaskututkimus 2011. Tilitoimistojen käyttämät verkkolaskutuksen välineet ja kokemukset 2010–2011. Viitattu 22.9.2012.

www.taloushallintoliitto.fi

Tomperi, S.2011. Käytännön kirjanpito. 19. painos. Helsinki: Edita Prisma.

Turkki, T. 2009. Nykyaikaa etsimässä: Suomen digitaalinen tulevaisuus. Taloustieto Oy: Yliopistopaino.

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2008. Ammattinetti. Kirjanpitäjän ammatti. Viitattu 30.9.2012. www.ammattinetti.fi, ammatit.

Verkkokirjasto Theseus. 2012. Julkaisuarkisto, ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa. Viitattu 4.4.2012. <http://www.theseus.fi>, selaa aineistoja, sähköinen taloushallinto.

LIITTEET

Liite 1. Asiakkaiden kyselylomake

Arvoisat Asiakkaamme,

tämän kyselyn avulla on tarkoitus selvittää teidän mielipiteenne sähköisestä taloushallinnosta. Kysely on samalla myös osa Sanna Kärkkäisen opinnäytetyötä.

Kyselyyn vastaaminen vie teiltä vain muutaman minuutin. Pyydämme palauttamaan kyselyn viimeistään 15.9.2012. Kyselylomakkeen voitte palauttaa joko henkilökohtaisesti toimistolle tai postitse oheisessa kuoressa. Postimaksu on maksettu puolestanne.

Kiitos ajastanne jo etukäteen ja koko Tilitoimisto Oy:n työporukka haluaa toivottaa vielä aurinkoista syksyä!!

TAUSTATIEDOT

1. Vastaajan ikä

- alle 30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- yli 60

2. Vastaajan sukupuoli

- Nainen
- Mies

3. Yritysmuoto

- Toiminimi
- KY, AY
- Oy
- Yhdistys tai muu

4. Yrityksenne päätoimiala

- Alkutuotanto
- Teollisuus
- Rakentaminen
- Palvelut, liikenne
- Majoitus, ravintolat
- Muu toimiala

5. Yrityksenne liikevaihto(Luvut ovat tuhansia)

- 0-25
- 26-100
- 101-500
- 501-1000
- yli 1000

6. Yrityksen henkilökunnan lukumäärä

- 1-5
- 6-15
- 15-25
- yli 25

7. Mihin erilaisiin asioihin käytätte yrityksessänne tietokonetta?

- Laskujen maksu, tiliotteiden nouto
- Sähköposti
- Palkanlaskenta
- Seurantaraporttien teko
- Laskutus
- Sähköinen taloushallinto, sovellusvuokraus
- En käytä tietokonetta yrityksen toimintoihin

SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO

Tilitoimisto Oy pystyy tarjoamaan asiakkailleen erilaisia sähköisen taloushallinnon palveluita ja haluamme selvittää ne seikat, mitkä teitä kiinnostavat ja toisaalta taas askarruttavat sähköisessä taloushallinnossa. (Vastausvaihtoehdoista saa rastittaa useammankin kohdan.)

1. Mitä sähköinen taloushallinto teidän mielestänne tarkoittaa? (Lyhyt kuvaus)

2. Mitä eri osa-alueita teillä on käytössänne tilitoimiston tarjoamista sähköisen taloushallinnon palveluista?

- Myyntireskontra (Myyntilaskujen teko Juvan Tili Oy:n ohjelmiston kautta)
- Ostoreskontra (Ostolaskujen sähköinen kierrätys; Expera)
- Pankkiyhteyspalvelut
- Sähköinen tiliote
- Palkkojen laskenta
- Vuokranvalvonta
- Sähköiset verottajapalvelut (Katso-valtuutus)
- Ei ole käytössä sähköisiä palveluita

3. Mitkä ovat tärkeimpiä syitä siihen miksi teillä on käytössänne sähköisen taloushallinnon palveluita?

- Helppous
- Ajansäästö
- Kokonaisuuden vuoksi (Myyntilaskut ja ostolaskut hoituvat saman ohjelman kautta)
- Reaaliaikaisuus, nopeampi raportointi
- Halusin ulkoistaa kaikki taloushallinnon toiminnot tilitoimistolle; asiantuntemus, ammattitaito
- Yrityskumppaneiden vuoksi
- Ekologisuus, paperittomuus
- Luotettavuus
- Arkistointi

4. Oletteko olleet tyytyväisiä käytössänne oleviin sähköisen taloushallinnon palveluihin?

- Kyllä
- En, miksi _____
- Ei ole käytössä sähköisen taloushallinnon palveluita

5. Mitä hyötyjä toivoisitte saavanne sähköisessä taloushallinnossa?

6. Mikä sähköisessä taloushallinnossa arveluttaa? Miksi ette vielä käytä sähköisiä taloushallinnon palveluita?

- Toimivuus
- Tarpeellisuus
- Oma osaaminen
- Yhteistyökumppanien valmiudet
- Ei kiinnosta, asiat hoituvat vanhalla tavalla
- Liian pieni yritystoiminta
- Sähköisen taloushallinnon palveluita ei ole edes tarjottu
- Ajankäyttö
- Hinta
- Monimutkaisuus
- Muu, mikä _____

7. Olisitteko mahdollisesti kiinnostuneita jostakin sähköisen taloushallinnon osa-alueesta?

- Kyllä (Jos olette kiinnostuneita, niin täyttäkää yhteystietonne erilliselle lapulle)
- Ehkä
- En

Kiitos ajastanne ja vastauksistanne!

Liite 2 Henkilökunnan haastattelurunko

Haastattelun tarkoitus on selvittää mitä mieltä te olette sähköisestä taloushallinnosta. Samantyyliä kysymyksiä on kysytty myös asiakasyrityksiltä. Tämä on osa minun opinnäytetyötäni. Haastatteluun osallistutaan nimettömästi ja vapaaehtoisesti ja vastauksia ei näytetä kenellekään. Haastattelun aiheena on siis sähköinen taloushallinto.

TAUSTATIETOJA

1. Ikä?
2. Sukupuoli?
3. Montako vuotta olet työskennellyt Tilitoimisto Oy:ssä?

SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO

4. Mitä sähköinen taloushallinto sinun mielestäsi tarkoittaa?
5. Onko sinun asiakasyrityksilläsi käytössä joitain sähköisen taloushallinnon palveluita? mitä? Luettele muutama. (Ei KATSO-valtuutus)
6. Minkälaisia muutoksia sähköinen taloushallinto on tuonut työhösi?
7. Mitä erityisen hyvää näet sähköisessä taloushallinnossa?
8. Epäilyttääkö /Arveluttaako sähköisessä taloushallinnossa jokin? Mikä? Oma osaamisesi? Hyödyllisyys? Monimutkaisuus?
9. Mitä sinä kehittäisit sähköisessä taloushallinnossa, jotta useammat yritykset voisivat hyötyä siitä?
10. Kenelle sinä itse suosittelet sähköisen taloushallinnon palveluita? Minkälaisille yrityksille, jos mietit sinun omaa asiakaskuntaasi? Kuka siitä siis hyötyisi?
11. Onko sähköiseen taloushallintoon mielestäsi saatu tarpeeksi koulutusta, jotta sitä osattaisiin toimivasti ja sujuvasti käyttää? Entäpä markkinoida?
12. Montako prosenttia asiakkaistasi tulee käyttämään sähköisiä taloushallinnon palveluita tulevaisuudessa? 10-vuoden päästä
Anna jonkinlainen arvio.